

Україна КОЗАЦЬКА

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ГАЗЕТА УКРАЇНСЬКОГО РЕЄСТРОВОГО КОЗАЦТВА

№ 19-20 (185-186) жовтень 2012 р.

СЛОВО ПРАВДИВЕ -

У КОЖНУ ДОМІВКУ

Пізня осінь – пора підбиття підсумків за рік минулий і накреслення планів на майбутній. А ще – розпал передплати на періодичні видання 2013 року.

З вашою допомогою, дорогі наші передплатники, за підтримки Гетьмана УРК Анатолія Шевченка і реєстрових козаків, редакції «УК» вдалося подолати труднощі. Сьогодні творчий колектив редакції має багато творчих задумів.

Ми вдячні всім добрим людям, які підтримують нас у скрутну хвилину. Адже добре слово є джерелом натхнення, що особливо важливо для творчих людей. Дякуємо вам за листи, у яких ви висловлюєте своє ставлення до публікацій. Серед читачьких відгуків є різні – листи-подяки, мудрі поради, моральна підтримка. Є й листи критичного змісту. Жодне звернення не залишається поза увагою. У своїй роботі намагаємося

враховувати ваші побажання, з вдячністю використовуємо поради. Тож сподіваємося, що і наступного року «Україна козацька» стане бажаною гостею у ваших оселях.

Редакція «УК» звертається до голів адміністрацій Гетьмана УРК в регіонах України, отаманів обласних, міських, районних осередків УРК з проханням передплатити «Україну козацьку» школам, бібліотекам, іншим освітнім закладам у тій місцевості, де діють осередки реєстровців, як, скажімо, це зробили голова Адміністрації Гетьмана УРК в Галичині Богдан Прокопишак (більше 500 примірників), отаман Єнакієвського міського товариства УРК Олександр Мамченко (на всі школи і бібліотеки 200-тисячного міста), отаман Волноваської дивізії УРК ім.П.Калнишевського Сергій Івашенко (160 примірників), отаман Миронівського районного товариства УРК, що на Київщині, Яків

Коваль (52 примірники). Ми вдячні очільникам реєстрового козацтва Донецької, Львівської, Харківської, Херсонської, Дніпропетровської областей, міст Маріуполя та Армянська за їх активну громадянську позицію.

Шановні наші вірні читачі!

На шпальтах «УК» ми й надалі будемо публікувати наповнені козацьким духом, високодуховні й патріотичні матеріали, висвітлювати сьогодення козацького руху в країні та, звичайно ж, звертатися до сторінок нашої славної історії, до багатомісної скарбниці народних традицій, промыслів тощо.

Тож сподіваємося на зустріч із вами в наступному році.

Нашу газету можна передплатити в будь-якому поштовому відділенні України. Ціна передплати на рік становить 54 гривні.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 08159

Редакція «УК»

Пилип Орлик – Батько Конституції

За участю представників духовенства, міської влади, реєстрового козацтва та громадськості міста наприкінці жовтня 2012 року в місті Івано-Франківську відбулося урочисте відкриття пам'ятного знаку гетьману Війська Запорозького у вигнанні, авторові першої у світі Конституції – Пилипу Орлику.

Освятили пам'ятний знак гетьману отці традиційних християнських конфесій. Після завершення освячення про видатного українця розповідали заступник міського голови Михайло Верес, професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, дослідник історії українського козацтва Володимир Грабовецький, депутат обласної ради Ольга Бабій, отаман обласного товариства Українського Реєстрового Козацтва, генерал армії УРК Василь Гринів.

Звертаючись до присутніх на відкритті представників громадськості заступник міського голови Михайло Верес відзначив неабияку освіченість гетьмана Пилипа Орлика та звернув увагу на те, що Івано-Франківськ у його долі відіграв велику роль. Зокрема, у 1722 році, дорогою в Туреччину, Орлик проїжджав повз наше місто, тут майже 25 років проживали його дружина та дочки. І сьогодні ми віддаємо шану славному синові України.

Про велич постаті гетьмана в історії України та його значний внесок у процес державотворення та світового конституціоналізму розповів відомий прикарпатський історик Володимир Грабовецький. Про необхідність пам'ятати та гідно вшановувати пам'ять Пилипа Орлика та інших героїв України зазначили депутат обласної ради Ольга Бабій та очільник реєстрових козаків Івано-Франківщини Василь Гринів.

Справжньою окрасою урочистостей став виступ Калуського козацького хору Українського Реєстрового Козацтва «Прометей».

Активну участь в організації та проведенні заходу взяли заступник отамана Івано-Франківського обласного товариства УРК, полковник УРК Петро Кирилів, отаман Івано-Франківського міського товариства УРК, заслужений лікар України, професор Любомир Малофій, отаман Калуського районного осередку УРК, полковник УРК Василь Мельник, полковник УРК Тарас Лесик та багато інших прикарпатських реєстровців.

Олексій ЛЕСИК,
м.Івано-Франківськ
Фото автора

**ПОКРОВА
СВЯТО
КОЗАЦЬКЕ**

стор. 2-4

**ЗРЯЧА
ДОРОГА
Й.СЛІПОГО**

стор. 11

**МОЯ,
ДО СЕРЦЯ
ВИШИВАНКА**

стор. 14-15

Козацьке свято

Під Покровою - на березі Тору

У день Покрови древнє місто Слов'янськ, що розташувалося на козацькій річці Тор, наповнилося святковим гоном. Мабуть, за останні сто років місто не бачило такої великої кількості козаків, які на запрошення місцевих реєстровців прибули із Донецька, Макіївки, Горлівки,

у церкві Святого Духа, яку відслужив настоятель храму отець Роман.

Після молебню під склепінням храму відбулася посвята у реєстрові козаки новобранців. Для двох десятків новоспечених козаків і берегинь цей день став особливо пам'ятним, адже вони стали частиною

Ткаченки, Ксенія Водолазьська, Миліна Галицька, Христина Целишева. Приймали присягу заступник Гетьмана УРК з особового складу, генерал-полковник УРК Анатолій Власенко, отаман Донецького міського товариства УРК, генерал-майор УРК Олександр Поповиченко та отаман

привітали козацькі очільники – отаман Єнакієвського міського товариства УРК Олександр Мамченко, отаман Чорнобильського полку УРК Сергій Нецветаєв, генерал-майор УРК Дмитро Казацький, заступник отамана Чорнобильської дивізії УРК Микола Толстиків, начальник штабу Петрівського

співвітчизників від ядерного лиха.

У цей день згадали козаки-реєстровці і воїнів-афганців. Біля пам'ятника на їх честь, що у центральному сквері міста, вони поклали квіти, вшанували загиблих хвилиною мовчання. Тут же відбувся невеличкий мітинг, на якому йшлося про подвиг воїнів-інтернаціоналістів, було вручено заслужені нагороди. Зокрема орденем «За гуманність і милосердя» нагороджено воїна-інтернаціоналіста, а нині головного лікаря пологового будинку міста Слов'янськ Валерія Івановича Лаврика. «Це чудова людина і лікар від Бога», - кажуть про нього земляки.

А потім на центральній площі міста відбувся святковий концерт за участю самодіяльних творчих колективів із Донеччини та Луганщини, організований козаками Чорнобильської дивізії, яку очолює генерал-майор УРК Віталій Горожанов. Запам'ятався чудовий сольний виступ співачки, берегині, молодшого сержанта козацтва Лариси Кірової, народних ансамблів «Калина», «Любисток», «Райдуга».

Сучасні реєстрові козаки є носіями і продовжувачами славних козацьких традицій. Тож, козацькому роду – не буде переводу!

Василь ЛАБУНІН,
отаман Чорнобильської дивізії «Україна» УРК,
генерал-лейтенант УРК

Реєстрові козаки Донбасу відзначали День українського козацтва у древньому місті Слов'янську

Єнакієвого, Селідового, Волновахи, Краматорська, сусідньої Луганщини. Цьогорічна Покрова стала особливою, адже в цей день українські реєстровці святкували десяту річницю з дня заснування ВГО «Українське Реєстрове Козацтво».

За доброю традицією величне козацьке дійство розпочалося зі Святої Літургії

українського козацтва – рвними захисниками народу, православної віри. Приємно, що серед новобранців – переважно молодь. Символічно, що лави реєстровців поповнюють діти наших козаків, що свідчить про спадкоємність. Того пам'ятного дня за прикладом своїх батьків до лав УРК вступили Володимир Горожанов, Віталій та Артем

Чорнобильської козацької дивізії, генерал-майор УРК Віталій Горожанов.

А потім на подвір'ї храму вишикувалося козацьке товариство, яке, окропивши свяченою водою, благословив на добрі справи отець Роман. Урочо було зачитано поздоровлення із козацьким святом Гетьмана УРК Анатолія Шевченка. Своїх давніх і нових побратимів

районного козацького осередку УРК Олександр Луцик та інші. Тут же найдостойнішим козакам були вручені ювілейні нагороди «Українське Реєстрове Козацтво. 10 років».

Вишикувавшись у колону, козаки рушили до пам'ятника героям-чорнобильцям, де поклали квіти та вшанували пам'ять тих, хто ціною свого життя врятував

БУЛО СЛАВНО У СЕЛІ

У піднесеному настрої зустрічали цьогорічну Покрову у мальовничому селі Нова Некрасівка, що в Ізмаїльському районі на Одещині. Як і заведено у православних, мешканці села разом із реєстровцями Одещини були присутніми на молебні у місцевому храмі, де святкову службу відправив отець Кіндрат. Тут же посвятили у козаки чотирьох новобранців. У сільському Будинку культури відбулися збори за участю козаків та селян. Зі святом присутніх тепло вітали начальник Головного управління МНС України в Одеській області Володимир Бодлан, отаман Одеського обласного товариства УРК, генерал-майор УРК Сергій Бельдєв, його заступники – полковник УРК Микола Харкавий, отаман козаків-реєстровців міста Ізмаїл, полковник УРК Олександр

Отаман Одеського обласного товариства УРК Сергій Бельдєв зі своїми побратимами під час святкування Покрови у селі Нова Некрасівка

Булавський, полковник УРК Олександр Чорний, голова ради берегинь Одеського обласного товариства УРК, підполковник УРК Людмила Бельдієва та інші.

А після урочистої частини відбувся концерт, де свої таланти показали не лише

місцеві аматори, а й колективи художньої самодіяльності із інших куточків області.

Тож свято, щире і веселе, вдалося на славу!

Прес-служба УРК,
с. Нова Некрасівка
Одещина

Фотофакт

Урочистості з нагоди свята Покрови, організовані Волинським обласним товариством УРК, відбулися на Театральній площі обласного центру Волині.

Нагорода - на свято

До уваги присутніх були представлені козацькі танці, лунали народні пісні, думи, декламувалися вірші. У рамках свята було нагороджено народно-депутата України, луцького мецената Ігоря Палицю високою відзнакою Українського Реєстрового Козацтва орденем «Золотий козацький хрест» І ступеня.

Як зазначив начальник штабу Окремої козацької дивізії ВГО УРК при Луцькому національному технічному університеті генерал-майор УРК Іван Степко, нагородою народного обранця відзначено «за вагомий внесок у розбудову української держави, активну роботу на ниві духовності й патріотизму, благодійну і громадську діяльність».

Щиро вітаємо Ігоря Палицю із високою нагородою Українського Реєстрового Козацтва і зичимо нових здобутків на ниві національного відродження і патріотичної звитяги!

Прес-служба УРК,
м.Луцьк

Пам'ять

Окрім релігійного, християнського свята Покрови Пресвятої Богородиці та затвердженого уроки незалежності на державному рівні Дня українського козацтва, 14 жовтня 2012 року наші співвітчизники відзначали ще одну знаменну історичну дату – 70-річчя з дня заснування Української Повстанської Армії. Особливо широко відзначався цей славний ювілей на західних кресах нашої країни, де, власне, і зародилася УПА й протягом майже двох десятиліть зі зброєю в руках вела героїчну боротьбу за незалежність України.

На Львівщині героїв пом'янули

Козацька старшина Львівського обласного товариства УРК біля пам'ятника Т.Г.Шевченку під час святкування козацької Покрови

На Львівщині цьогорічні святкування розпочалися ще 12 жовтня. Цього дня козаки обласного товариства Українського Реєстрового Козацтва, якому нещодавно виповнилося 10 років, у рамках проведення триденних урочистих заходів відвідали Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької.

Окрім офіційної частини тут відбувся святковий концерт, у програму якого входило чимало цікавих, високохудожніх духовно-патріотичних номерів. Так провідними акторами театру було продемонстровано кілька уривків із п'єс «Богдан», «Сліпої воленьки коханець». У виконанні солістів театру, гуртів «Курбаси» та «Курінь» лунали українські народні та повстанські пісні. Яскраве враження залишили хореографічні композиції у виконанні Заслуженого ансамблю танців «Юність». Нікого не залишили байдужими музика та спів Галицького академічного хору та симфонічного оркестру.

Кульмінаційним моментом свята стало нагородження колишніх вояків, зв'язківців УПА. Більшість цих людей були в'язнями концтаборів, у них неспрости, заплутані долі, бовони пройшли, без перебільшення, «дев'ять кіл пекла». Але в цей день, сиві і старенькі колишні повстанці знайшли у собі сили,

щоб прийти в театр та промовити зі сцени слова-настанови українцям-патріотам.

Серед таких була і колишня зв'язкова УПА Ольга Ільків, що, зокрема, виголосила зі сцени до присутніх на святі, серед яких були і наші козаки-реєстровці, яким слова цієї мужньої жінки мають слугувати за дороговказ: «Ми повинні бути прикладом для свого народу, щоб ворог не забрав те, що здобує кров'ю та муками. Кожен з нас повинен бути натхненням для своєї нації. Можливо, ми зараз не так гостро відчуваємо, що українці бідують, втомлені, страждають... Та вірю, що все зміниться на краще. Будьмо не змученими боротьбою, а загартованими нею. Поки я житиму, до того часу воюватиму словом!»

А колишній політ'язень, репресований Петро Франко нагадав присутнім добре відоме історичне резюме французького генерала де Голя: «Якби у мене було таке військо, як УПА, то німецький чобіт не ступив би на мою землю». А від себе пан Петро додав: «Але така військова організація не утворилася з нічого, її коріння – Київська Русь, козацтво... Наша УПА, як Запорозька Січ... Щодня у нас щось відбирають, тому будьмо готові захищати нашу державу!»

Минулого століття майбутні вояки клялися боротися за повне визволення всіх українських земель від загарбників, щоби збудувати Українську

Самостійну Соборну Державу. Вони цього досягли. Частково.

Що ж ми маємо сьогодні? Чи вдалося нам, нащадкам відчайдушних вояків, зберегти отриману незалежність? Будьмо чесними бодай перед собою...

Наступного дня реєстровці Львівського обласного козацького товариства УРК у складі отамана, генерала армії УРК Василя Павличка, його заступника, генерал-майора УРК Михайла Кота, начальника відділу інформаційної безпеки, майора УРК Романа Колодія та отамана Радеківського районного козацького товариства Василя Кутенського провели захід у місті Радеків. Під час урочистостей на місцевому стадіоні до козацьких лав було прийнято 30 учителів фізичної культури зі шкіл району.

На свято Покрови Пресвятої Богородиці реєстрові козаки Львівського обласного козацького товариства УРК поклали квіти до Могили невідомого солдата, пам'ятника Степану Бандері, взяли участь у молебні біля Пресвятої Богородиці у Святій Літургії в церкві святих Петра та Павла, привітали ліцеїстів училища імені героїв Крут біля пам'ятника Т.Г.Шевченка.

Реєстровці Львівщини вдячні всім, хто долучився до урочистостей у рідному краї, в Україні.

Ольга ПОПРУЖЕНКО,
берегиня УРК
м.Львів

На свято Покрови

Благословив отець Богдан

На Покрову в Приморському Свято-Нікольському храмі Сімферопольської Кримської єпархії УПЦ отець Богдан провів молебен, на якому були присутні заступник Гетьмана Українського Реєстрового Козацтва в АР Крим, генерал-полковник УРК Ігор Шеремет, козаки та берегині Ленінського, Феодосійського, Керченського, Нижньогірського козацьких товариств, гості-козаки із Кубані.

Тут же новобранці прийняли козацьку присягу. Найкращих реєстровців за вагомих внесок у відродження історичних, культурних, духовних традицій українського народу було нагороджено почесними відзнаками, орденами Українського Реєстрового Козацтва.

А напередодні Козацької Покрови реєстрові козаки Криму відвідали підшефні школи, зустрілися і поспілкувалися з козачатами, провели бесіди на тему духовності і патріотизму,

козацької вірності, відваги і честі, служіння народу України і захисту православної віри. А козаки Приморсько-Феодосійського козацького осередку Українського Реєстрового Козацтва подарували підшефній Приморській школі п'ять комплектів військових захисних комплектів (ВЗК) для занять з допризовної підготовки юнаків.

А.ЗУБЧИК,
отаман Ленінського
районного товариства УРК,
Автономна Республіка Крим

СПІВАЛА МАТИ З СИНОМ

До Дня українського козацтва, 70-річчя створення УПА та свята Покрови Пресвятої Богородиці за ініціативою депутата міської ради отамана Новоград-Волинської районної організації підполковника УРК А.Легенчука і рішенням міського голови В.Загрівого у міському парку культури та відпочинку відбулося свято колективів художньої самодіяльності міста та району. Для нас, українців, це християнське і національне свято, що символізує зв'язок поколінь, невмирущість героїчних традицій нашого

Запалив серця присутніх виступ чоловічого народного вокального ансамблю «Хміль», серед учасників якого – козаки-реєстровці: заслужений артист України Микола Куркач, співаки Михайло Артем'юк та Петро Фатенко – зі славного черкаського козацького роду.

Проводився у той день і конкурс читців, присвячений творчості Т.Г. Шевченка. Від отамана Новоград-Волинського козацького полку УРК, підполковника УРК С.Керова його переможці отримали чудові подарунки – дитячі енциклопедії.

Посвяту в реєстровці проводив отаман Житомирського обласного товариства УРК Олександр Дроздюк

народу. Впродовж століть набуло воно козацького змісту, отримавши назву - Козацька Покрова.

На святі гарними піснями глядачів порадували мати і син Галина та Олександр Кучинські, берегиня УРК Валентина Кравець. Сподобалися гостям і виступи танцювальних колективів «Киківчанка» під керівництвом Олени Тимошук та народного дитячого фольклорного ансамблю «Ордана» під орудою заслуженого працівника культури України Віри Матвійчук.

На заході також були організовані виставки оберегів українського народу – рушників, одягу XVIII-XIX століть, народного побуту.

Козацьке свято Покрови в Новоград-Волинську вийшло на славу. Було досягнуто домовленості з місцевою владою про те, що воно стане традиційним.

Олександр ДРОЗДЮК,
отаман Житомирського
обласного козацького
товариства ВГО УРК,
генерал-майор УРК

В осередках УРК

Над Бугом - грім гарматний

Козацька спільнота Хмельниччини широко відсвяткувала День українського козацтва. За традицією свято розпочалося зі святкового богослужіння на честь Покрови Пресвятої Богородиці та Дня козацтва у храмі Святого Пантелеймона. Приємно, що цього дня Свята Покрова об'єднала під своїм святим омофором представників багатьох різних козацьких товариств.

Після літургії та благословення в урочистій обстановці пройшов ритуал посвяти в козаки. Присягу на вірність Україні та реєстровому козацтву склали більше десяти хмельничан. У той день, у присутності різних козацьких об'єднань обозний Хмельницького обласного товариства УРК, генерал-майор УРК Анатолій Криський похрестив свого онука, майбутнього козака Дмитра. Тож символічно, що на Козацьку Покрову стає на захист православної віри, служіння Господу наше молоде покоління.

Місто носить величне ім'я Богдана Хмельницького і на його площах розташовані три пам'ятники цьому видатному

полководцю. Святковою ходою козацьке товариство разом із гостями пройшли вулицями міста, поклали квіти до підніжжя цих монументів.

А потім, у приміщенні обласної філармонії відбувся святковий концерт на честь Святої Покрови за участю знаменитого державного академічного козацького

хору «Козаки Поділля» під керівництвом народного артиста України Миколи Балери. До речі, колектив є структурним підрозділом Хмельницького обласного

товариства УРК. На концерті були присутні представники обласної та міської влади.

За традицією святкування завершилося святковою вечерею, яку освятив духівник УРК отець Леонід.

Хмельницькі козаки частували гостей справжнім козацьким кулешем, свіжим салом із часником, домашнім житнім хлібом, солодошами. Не обійшлося, звичайно ж, і без чарчини оковитої. Як годиться, вечера супроводжувалася гарними українськими народними піснями.

Вже пізно ввечері на березі Південного Бугу пролунали залпи з козацької гармати і в небо злетіли сотні вогнів святкового феєрверка.

Хмельничани з великим задоволенням сприйняли святкування Покрови - свята українського козацтва. У підготовці та проведенні заходів активну участь брали члени сімей реєстрових козаків українського Поділля.

На Покрову козацька спільнота Хмельниччини вшанувала пам'ять гетьмана Богдана

Прес-служба УРК,
Хмельницька область

Від нагороди – до роботи

Напередодні Покрови Пресвятої Богородиці відбулася козацька рада Донецького обласного товариства УРК, отаманом якого є голова адміністрації Гетьмана УРК в Донбаському регіоні, генерал-лейтенант УРК Віктор Столяр.

віку, школам і дитячим будинкам, - надають матеріальну підтримку, виступають із концертними програмами тощо.

У своєму виступі Віктор Столяр зупинився зокрема на кадрових питаннях. Він закликав очільників міських і районних товариств УРК пе-

козацького осередку УРК Олександру Кондаленку. Високої відзнаки «Бронзовий козацький хрест» III ступеня удостоєні берегиня Краснолиманського осередку УРК В. Єфремова та очільник Старобешевського осередку УРК Олександр Сириченко. Начальник штабу Ясинуватського міського товариства УРК Володимир Григор'єв нагороджений «Срібним козацьким хрестом» II ступеня, а отаман Авдіївського міського товариства УРК Володимир Пleshков став кавалером «Золотого козацького хреста» I ступеня. Пам'ятною медаллю «10 років Українському Реєстровому Козацтву» були відзначені голова ради берегинь УРК Валентина Фурманюк, заступник Гетьмана УРК Валентина Семенова, отаман Волноваської козацької дивізії УРК ім. П. Калнишевського Сергій Івашенко. Очільник Димитровського міського товариства УРК, полковник УРК Олександр Ємельянов, отамани Докучаєвського і Новгородівського осередків УРК, полковники УРК В'ячеслав Блохін та Володимир Єрьоменко нагороджені почесними грамотами УРК.

Після прийомної церемонії нагородження учасники ради поділилися своїми планами роботи на найближче майбутнє.

Наталія ШЕЙКО,
кореспондент «УК»,
Донеччина
Фото Антона БОБИРЯ

Голова адміністрації Гетьмана УРК в Донбаському регіоні України Віктор Столяр (ліворуч) вручає козацьку грамоту отаману Великоновосілківського районного товариства УРК Олександру Кондаленку

За словами очільника реєстровців Донбасу, козаки підійшли до свята Покрови і 10-річного ювілею ВГО «Українське Реєстрове Козацтво» з помітними успіхами. Серед кращих він відзначив козацькі осередки Маріуполя, Волновахи, Докучаєвська, Ясинуваті, Авдіївки, Димитрового, Єнакієвого. До речі, останній нарешті отримав юридичний статус. На раді було відзначено організації реєстровців та окремих козаків, які всіляко допомагають людям похилого

реглянути свої реєстри - всі недостатньо активні мають бути відправлені до резерву.

Піднімалися питання про передплату на газету «Україна козацька», сплату членських внесків, відродження традиції проведення виїзних козацьких рад у містах, районах області.

На козацькій раді в урочистій обстановці було зачитано наказ Гетьмана УРК, згідно з яким чергове звання «генерал-майор УРК» присвоєно отаману Великоновосілківського

Велелюдно було погожого осіннього дня на центральному майдані козацького селища Гребінки, що на Київщині. Тут велика місцева громада святкувала 400-річчя з дня їх заснування. Активну участь у цьому заході взяли реєстрові козаки під орудою їх очільника, голови адміністрації гетьмана УРК в Київській області, головного отамана Київського обласного товариства УРК, генерал-полковника УРК Олександра Карпенка.

У Гребінці - ювілей

Представники Українського Реєстрового Козацтва поздоровили гребінчан зі славним ювілеєм, а селищного голову Наталю Збарашенко за активну участь у розбудові незалежної України, у відродженні козацького руху у краї нагородили цінним подарунком.

відразу 120 учнів тамтешнього ліцею поповнили лави українських реєстровців козацького товариства Київщини.

Тож у козацьких Гребінках і сьогодні таке історичне явище, як козацтво, не втрапило того первісного сенсу, і старше покоління гребінчан

Голова адміністрації Гетьмана УРК у Київській області Олександр Карпенко (третій зліва), селищний голова Гребінки Наталія Збарашенко з козацькою старшиною Київського обласного товариства УРК під час святкування 400-річчя від дня заснування Гребінки

Святкове дійство органічно доповнила театральна композиція зі славного козацького минулого, що відбувалося на цій історичній місцині.

Символічно, що невдовзі після ювілейного заходу

має надію, що їхні нащадки не посоромлять слави і здобутків їх пращів-козаків.

Максим ВЛАСЕНКО,
сміт Гребінки,
Київська область

Пам'ять

Такою ми пам'ятаємо Тетяну Миколаївну Ягодкіну

Перший холодний порив цьогорічного жовтня обірвав з крони життя разом із першим пожовтілим листям і долю Тетяни Миколаївни Ягодкіної.

У нашій козацькій газеті ця тендітна, по-справжньому інтелігентна жінка працювала майже з перших днів її заснування. Як відмінний спеціаліст, високопрофесійний знавець української мови, вона зробила дуже багато для становлення і розвитку видання,

як порядна, високоморальна людина — для створення відповідної атмосфери у творчому колективі.

Навіть коли з причин важкої хвороби Тетяна Миколаївна змушена була полишити улюблену, але таку відповідальну роботу літературного редактора, вона постійно цікавилася долею газети, що під час реорганізації опинилася у скрутному становищі. Як спеціаліст, попри негаразди зі

ВЕЛИКЕ БАЧИТЬСЯ НА ВІДСТАНІ...

здоров'ям, брала вчитувати шпальти газети «надім», як людина — морально підтримувала нас, давала слушні поради. Її мудре слово ми завжди високо цінували.

Здається, лише нещодавно вона проглядала сторінки сигнального примірника книжки, підготовленої за сприяння редакції «УК», до випуску якої мала безпосередню причетність. І ось така сумна звістка. Менше стало на цьому світі на одну світлу людину, зменшився простір порядності, відповідальності, людяності. Та залишилося українське слово, яке Тетяна Миколаївна леліяла, мов рідне дитя. Залишиться тепла пам'ять про людину, яку ми щиро поважали, любили, до порад якої прислухалися, від ясної посмішки якої ставало спокійніше і тепліше навіть у негоду.

Улюблений її поет колись писав, що велике бачиться на відстані. Тож нам, напевне, потрібен ще якийсь час, щоб усвідомити, яку людину ми втратили безповоротно. А сьогодні згадаємо все добре і світле в незабутньому образі Тетяни Миколаївни Ягодкіної і по-християнськи пом'янемо...

Хай там, у небесному вирії, голубко наша, Вам буде затишно й безпечно.

А. БОБИР,
Ю. ДОЦЕНКО,
Т. МАКСИМОВА,
Г. ПАВЛЮЧЕНКО,
І. ПОЛЯНСЬКА,
Г. ШЕВЧЕНКО,
І. КРИВЕНКО,
Д. БОБИР,
працівники редакції газети
«Україна козацька»

А як там, в небі, Миколаївно?

Світлої пам'яті
Тетяни Миколаївни Ягодкіної

Ми й досі Бога словом лаємо
На Ним же даній нам землі...
Та, попри сльози і жалі,
В очах Всевишнього
лишаємось
Такі ж нікчемні і малі...

А як там, в небі, Миколаївно?

А ми все ділимо і краємо,
Що під столом і на столі.
Одним щастить,
комусь болить,
Таврують нас, самі караємо -
Такий бедлам довкіл стоїть!...

А як там, в небі, Миколаївно?

А ми вже маємо, що маємо,
Щоби до ранку хоч дожить,
І, опинившись на межі,
З земного пекла, як до раю,
До Вас запитливо волаємо
Іще з надією в душі:

«А як там, в небі, Миколаївно?»

Юрій ДОЦЕНКО

БАГАТА ДУШЕЮ І ВІДКРИТА СЕРЦЕМ

Говорити, писати про тих, кого немає з нами, важко тому, що щемить серце і болить душа від недовомленого з ними. Ось і зараз намагаюсь «перепрочитати» усе, що було пов'язане з Тетяною Миколаївною Ягодкіною. Вона пішла у засвіти, але все, що нею зроблене, живе з нами, живе в нас, і воно — найтривкіше. І, власне, у цьому найголовніший вияв нашої пам'яті.

Вона належала до тих, кому легко довіряти свої думки, обмірковувати надзвичайно складні питання і почути слово щирої поради, підтримки. Вона була прекрасним фахівцем, Майстром своєї справи, а ще — справжнім «інженером людських душ». Уперше зустрівся з Тетяною Миколаївною ще в студентські роки, коли разом проводили серію літературних вечорів, присвячених українській літературно-мистецькій спадщині — Іванові Нечую-Левицькому, Іванові Кочерзі та іншим. Тоді чи не вперше було задумано вести такого зразка вечори невимушено, з певними ліричними відступами ведучих, що постійно були на сцені за журнальним столиком. Відразу склалося відчуття, що ми постійно співпрацювали з Тетяною Миколаївною — вона просто підказувала, корегувала, уточняла. І все це здійснювалось з високим почуттям відповідальності, а головне — знання... Згодом зустрів її на практичних заняттях з теорії літератури. Вона з'явилася якось непомітно у студентській аудиторії, не відчувалось традиційної на той час (це були сімдесяті роки минулого століття) ієрархії «викладач — студент». Та й аналіз такої складної теоретико-літературознавчої проблеми відбувався доступно, зрозуміло. Усе ставало прозоро і

зрозуміло. На жаль, вона провела тільки кілька занять. Це входило в її аспірантську практику.

Треба насамперед згадати, що Тетяна Миколаївна після закінчення із золотою медаллю школи, не вагаючись, відразу поступила на українську філологію Донецького національного університету. Згодом вона ста-

ла аспіранткою кафедри теорії літератури, опрацьовувала одну з актуальних проблем поетики Івана Франка. Після закінчення аспірантури стала асистентом, згодом старшим викладачем кафедри української літератури. Потім працювала в загальноосвітній школі, на кафедрі української мови До-

нецького університету. Останні ж роки її життя пов'язані з газетою «Україна козацька». Знаковою була для мене співпраця з Тетяною Миколаївною над кожним проектом, який з'являвся: чи це було опрацювання (однієї з перших) цілісної хрестоматії з української літератури, що охопила у своїй структурі усю еміність української

до тексту змісту з постійним розлогим вкрапленням текстового тла, що було апробовано в низці науково-навчальних лабораторій кафедри української мови. Одна з таких була в загальноосвітній школі № 15, де на той час працювала пані Тетяна вчителем української мови і літератури. Водночас, за сумісництвом, вона

так мелодійно звучав, її слова завжди були переконливі, а коментарі — вичерпні. Завдяки їй вдалося в межах цієї передачі зінтерпретувати цілу низку важливих та актуальних наукових видань. Будь-який матеріал вона пропускала через свою душу, вона вживалась у нього: і в роботі зі студентами і школярами, і в рамках радіопередач, і в редакційних вечорах, і в редакційних матеріалах «України козацької», де вона працювала останніми роками, і в багатобогатих інших виявах її творчого начала.

А ще не терпіла фальшу, неширості. Вона відчувала своїм багатим серцем істинність і правдивість, а через свою душу пропускала тривоги і біди інших, жила Словом і виливала душу своєю у Слово. Так, я не помилюсь. Вона останніми роками редагувала тексти і робила це віддано, професійно, ніколи не «руйнувала» творчу особистість автора — радилася з ним щодо тих чи тих виправлень. Скрізь, де б вона не працювала, яку б їй справу не довіряли, визначальною рисою поставала її найвищого гатунку відповідальність — так наче усе мало бути щонайвикінченішим.

Тетяна Миколаївна була неповторною особистістю зі своєрідним і унікальним камерним началом, що завжди робило спілкування з нею душевним, чистим, викінченим. Минають години і дні... Але пам'ять про неї живе в нас, тому вона з нами... Тому її постать незабутня.

Анатолій ЗАГНІТКО,
професор,
завідувач кафедри
української мови
Донецького національного
університету

Тетяна Миколаївна Ягодкіна (у центрі) на зустрічі з випускниками філологічного факультету 1970-80-х років біля рідного Донецького національного університету

ла старшим викладачем кафедри української мови Донецького національного університету. Не менш активну участь брала Тетяна Миколаївна в низці радіопередач циклу «Мова рідна, слово рідне...», що виходила на Донецькому державному обласному радіо протягом майже п'ятнадцяти років (з 1991 року). Її голос завжди

була старшим викладачем кафедри української мови Донецького національного університету. Не менш активну участь брала Тетяна Миколаївна в низці радіопередач циклу «Мова рідна, слово рідне...», що виходила на Донецькому державному обласному радіо протягом майже п'ятнадцяти років (з 1991 року). Її голос завжди

була старшим викладачем кафедри української мови Донецького національного університету. Не менш активну участь брала Тетяна Миколаївна в низці радіопередач циклу «Мова рідна, слово рідне...», що виходила на Донецькому державному обласному радіо протягом майже п'ятнадцяти років (з 1991 року). Її голос завжди

Особистість

КОЛИ СЛОВО
ВИЗНАЧАЄ ДОЛЮ

Член Національної спілки журналістів України Анатолій Загнітко - талановитий публіцист, постійний автор і друг газети «Україна козацька». Його надзвичайно професійні, проникнені великою синівською любов'ю до Матері-Мови статті не можуть залишити байдужими українців. Він закликає не бути сторонніми спостерігачами того, що відбувається у сучасному мовному просторі, активно боротися за майбутнє мови, яка, як відомо, є душею народу. Бо щиро вважає, що маємо залишити наступним поколінням не спопеліле мовне поле, а виплекану душевним теплом і турботливими руками колосисту ниву, той мовний простір, у якому кожен народ відчуває себе справжнім. І в цьому намаганні, пане Анатолію, колектив редакції «УК» - ваші одnodумці. Тож нехай творче натхнення не покидає Вас ніколи, не замулиться джерело енергії справжнього чоловіка-патріота і гарної людини. З роси і води Вам, брате-товаришу і многая літа!

Життя, піддаючись незмінному впливові часу, не поспішаючи, крокує вперед. Заростають подіями дорослого буття протоптані дитинством стежки щасливої миті,

Анатолій Загнітко у світі науки й освіти сьогодні впевнено посідає своє місце, яке йому відвела Доля. За роки наполегливої праці поряд із відповідальністю пульсува-

Людяність є однією з багатьох рис, що не залежить від суб'єктивного бачення й трактування. Відкритість до ширшої розмови, небайдужість до чужих проблем, уміння вислухати, поради, допомогти – таким є професор Анатолій Загнітко для людей, які знають його не один рік. Він в ореолі лише добрих відгуків, позитивного ставлення та широкого захоплення. І ці індивідуальні думки, почуті з вуст різних за віком, за фахом людей, склавшись до купи, напевно, і є найоб'єктивнішою характеристикою. Саме вони всіма барвами веселки найяскравіше вимальовують Людину. Пан Анатолій не втратив ознак Особистості, що з давніх-давен притягували до себе оточуючих. Він – людина нашого сьогодення, котра поєднує в собі визначні науковий хист, найкращі людські риси та найвизначніші чоловічі якості.

Сама Доля готувала народження хлопчика в Кацмазові п'ятдесят вісім років тому, залучаючи щонайменше три покоління до реалізації свого безпомилкового задуму. Все почалося ще задовго до календарного 14 жовтня 1954 року...

Демократизм, виняткова стриманість і життєва мудрість, спокійна вдача й твердість характеру, виваженість та розсудливість, вірність слову та вміння Панаса Миколайовича Загнітка давати вагомі та значущі поради, – ось ці домінуючі чоловічі риси, які син до крихти успадкував від батька. Від мами – Варвари Степанівни – щире бажання завжди допомагати людям і, можливо, «амбітність з плюсом», про яку говорять колеги Анатолія Панасовича.

Анатолій Загнітко пішов до школи у 1961 році. Життя, підтримуючи та розвиваючи закладений з народження індивідуалізм, почало виліплювати з семирічного хлопчика широкого товариша, вірного друга та колективного лідера (від 1 до 10 класу Анатолій – староста класу) з завжди чіткою позицією та вмінням переконливо доводити свою думку.

Після школи – в 1971 році – свідомий крок на філологічну

Анатолій Загнітко

у студентському житті стала запорукою викладацької перспективи...

Кохання, одруження, народження синів, служба в армії, і нарешті повернення до такої бажаної праці на науковій ниві.

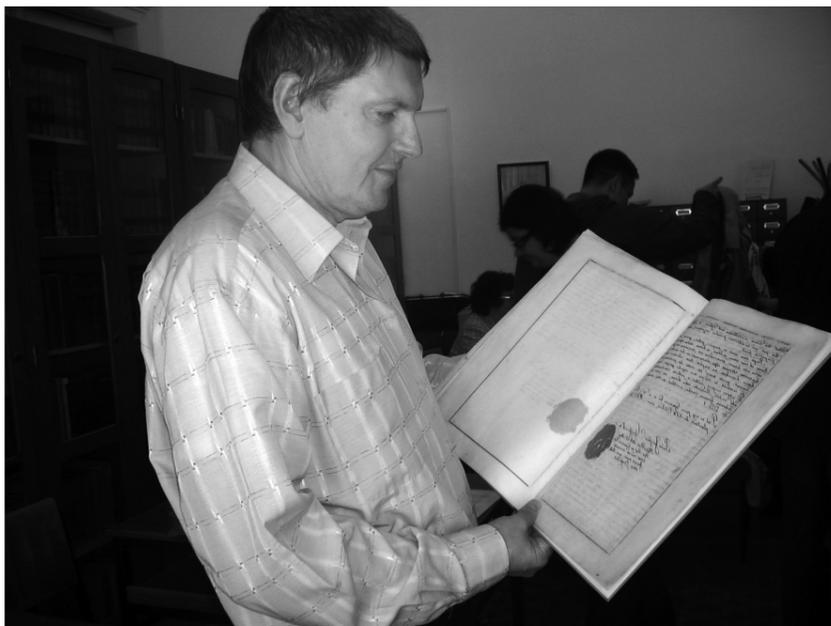
У 1987 році Анатолій Загнітко у стінах того ж університету отримує диплом ще з однієї спеціальності – «Історик. Викладач історії та суспільствознавства». Навіщо людині, яка вже визначилася, обравши собі на майбутнє фах, ускладнювати своє життя, забираючи час, якого й так бракує? Після щоденної роботи, коли разом зі знаннями віддаєш студентам частиночку своєї душі, варто поспішати додому, де на тебе чекає любляча родина, яка хоче уваги, турботи, потребує чоловічого плеча.

Але треба. Старший брат постійно стверджував, що на філологічному факультеті вчитися набагато простіше і легше, ніж у них там, на історичному. Анатолій довів, що, навіть працюючи, можна стати фахівцем і в іншій галузі.

І життя закрутило свій вир... Дні летіли, стрімко випереджаючи один одного, по вінця завантажені виснажливою роботою. Безліч фундаментальних наукових праць, активна участь у наукових конференціях, авторська програма на радіо «Мова рідна, слово рідне» з постановкою та вирішенням актуальних питань, праця на телебаченні, читання лекцій по всій Україні та за її межами, членство в національних спілках краєзнавців (2010 р.), журналістів (2010 р.), письменників (2011 р.) України... Одним словом – повне Визнання.

Визнання в той час, коли людина, залишивши позаду себе безліч перемог, не вичерпала свої можливості, не збайдужіла до довколишніх подій, до свого оточення й залишилася вірною своїм життєвим цінностям і переконанням, сформованими ще в дитинстві.

Марія НЕБАЙДУЖА,
член Національної спілки журналістів України

Анатолій Загнітко у бібліотеці першодруків у Матіці Сербській. Місто Новий Сад, Сербія. 2009 р.

навкруги змінюються будівлі, з'являються нові мешканці... Лише одне залишається незмінним – пам'ять, котра з винятковою обережністю та шаную зберігає прожити минушину. Напевно, саме пам'ять і виліплює людське життя, яке складається не з тих днів, що проминули, а з тих, що запам'яталися. Завдяки людській здатності зберігати й відтворювати у свідомості давніші враження, ми повертаємося в щасливо-безтурботні часи і можемо подивитися на себе з висоти прожитих років.

«...На сьогодні я не можу без мови... Мені необхідно поговорити хоча б із однією людиною рідною мовою для того, щоб день вважався вдалим...», – такою була відповідь Анатолія Панасовича Загнітка на запитання про те, чи не жалкує він щодо обраного фаху. Супроводжував це переконання замислений погляд у блакитне небо через аудиторне вікно... Думка повертається на багато років назад, де виринають спогади далекого дитинства: вже в школі дитяча душа наснажувалася мрією наповнити життя благою діяльністю для своєї країни. Перед очима минають роки важкої і сумлінної праці... Мрія справдилася.

ли бажання, зацікавленість і відданість обраній справі. Для більшості з нас ім'я доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української мови та прикладної лінгвістики Донецького національного університету, члена-кореспондента НАН України А.П. Загнітка міцно зв'язане з Україною, із науковим підґрунтям буденно-щемних питань, які посідають чільне місце в серцях небайдужої громади. Кожна публіцистична праця Анатолія Панасовича, адресована широкому колу читачів, засвідчує глибокі знання автора, невичерпність його думки, окреслює майстерність у володінні словом. Але поряд із цим важливо, що, досягнувши наукових вершин, реалізувавши свій творчий потенціал, Анатолій Панасович не загубив, не втратив у життєвих колізіях найважливішого – вміння бути Людиною.

За кафедрою - професор Йосип Андерш (м. Оломоуц, Чехія), зліва направо: професор Міхаель Мозер (м. Відень, Австрія), професор Микола Мушинка (м. Пряшів, Словаччина), Алла Архангельська (м. Оломоуц, Чехія), Анатолій Загнітко (м. Донецьк, Україна)

Коли в родині народжується немовля, завжди лунає запитання: «На кого ж схоже дитя?» Дати однозначну відповідь важко, адже, як влучно зауважив Козьма Прутков, треба дивитися в корінь.

стежку Донецького державного університету. За роки навчання Анатолій Загнітко зарекомендував себе як учасник усіх наукових заходів а, врешті-решт, активна громадянська позиція

Мова про мову

МОВО, КАМО ГРЯДЕШИ?..

(Закінчення.)

Початок у №№ 17-18)

І нехай мова як сутність не входить, за певними соціологічними опитуваннями, навіть у тридцятку запитів нашого сучасника, саме вона робить людину людиною, вирізняє її з-поміж інших, а рідна мова пов'язує з усім тим неповторним минулим і спрямовує в майбуття, гарантуючи достойний статус у колі Цивілізованих Народів, бо ж —

“Не можна любити народів других, коли ти не любиш Україну” (Володимир Сосюра). Далекого 1944 року з'явилась ця поезія, що усім своїм звучанням спрямована на формування патріотичних світлих почуттів, на пробудження любові до рідної неповторної України, але яка вона сьогодні знакова і значуща. Мова — основа духовного життя народу, втрата її — це “смерть для його душі” (Панас Мирний). Народ закінчується там, де не звучить його мова, — тому не можна виховати достойного громадянина без належного його ставлення до мови як одного з визначальних чинників державності. Українці завжди поважали і шанують інші народи — це традиція, яка передається з покоління в покоління та є підсвідомою. Зачувши іншу мову, українець прагне створити умови максимальної комфортності для її носія. Тому в Україні, по суті, немає українськомовного громадянина, який би легко не спілкувався російською. Та, на жаль, російськомовний громадянин здебільшого не те, що не володіє українською, але просто не вважає за необхідне переходити на українську. Таке ставлення має кілька рівнів — зневажливо-скептичний (все одно мене зрозуміють і дадуть відповідь), агресивно-зверхній (містить підспудно тезу: а чому я повинен переходити на українську, я тут визначаю правила), поблагливо-насмішкуватий (пограйтеся, пограйтеся у свою мову) та інші. Не так давно довелося бути свідком цікавої ситуації, що відбувалася в м. Трускавець (10.08.2012). Продавець відповіла покупцю українською мовою, на що почула: “Почему вы говорите по-украински?” У відповідь вона досить чемно сказала: “Бо живу в Україні і користуюсь рідною мовою”, на що почула агресивно-зверхне: “Могла бы и по-русски. Ничего с тобой не случилось бы”. У ситуації ухвалення Закону “Про засади державної мовної політики” славнозвісна мовна толерантність українців спрацювала проти них самих і не в самому процесі, що тривав з певними перервами майже два роки — від законопроекту Єфремова — Симоненка — Гриневичького до законопроекту Ківалова — Колісниченка (обидва законопроекти є досить схожими у своїй основних положеннях). Досить вдало прореагувала на законопроект Ківалова — Колісниченка Асоціація єврейських організацій і общин України (Ваад), наголошуючи у своїй спеціальній Заяві: Закон “порушує громадський консенсус щодо мовного питання, ... розв'язує руки тим, хто намагається взагалі вилучити українську мову з обігу у регіонах, де є більше 10% іномовного населення... Автори законопроекту борються за

те, щоб громадяни не розмовляли українською мовою, не вивчали її й не користувалися нею, натомість дають значні переваги російській мові... законопроект не вирішує проблем з мовами національних меншин, натомість суперечить Конституції України та положенням Європейської хартії регіональних та міноритарних мов та Рамкової конвенції стосовно національних меншин”.

Любити Україну — це визнавати єдність і цілісність її часової просторовості, шанобливо ставитись до тих цінностей, що сформовані й утрадиційнені не тільки сьогодні, але й у далекому вчора... Мовні проблеми — це також любов до України. Не слід, та й не можна силовими методами вирішувати те, що становить щонайтоншу півку взаєморозуміння, а будь-яке сьогоднішнє нав'язування сьогоднішнього завтра в непередбачувані результати і наслідки. Як можна поважати інших, якщо не поважаєш самого себе, але й вивищення себе («...мы развели их, как котят...») над іншими не дає бажаного результату ніколи.

Що необхідно кожному... Пам'ятати 1) про власне Я як цінність не тільки своєю, але і як складника нації і народу. Втрата своєї самоідентифікації та ототожнення зі своєю нацією послаблює не тільки саму особистість, але й знекровлює націю; 2) шанобливо ставлення до інших народів та їхніх мов аж ніяк не означає “розчинення” власного Я в них; 3) українська мова завжди мала високий потенціал інтелектуальності та інформативності, абстрактності й розгалуженості, постаючи рівноконкурентною з будь-якою іншою мовою; 4) злісні випадки проти української мови свідчать про слабкість їхніх авторів; 5) руйнація власного мовного середовища зумовлює психологічну і морально-естетичну видозміну особистості.

У сучасному витку цивілізації визначальним є принцип: хто володіє інформацією, той володіє світом, перефразовуючи його, можна сказати: яка мова найпотужніше виявлювана в інформаційному просторі, та і нав'язує правила гри. На інтернет-просторах, у засобах масової інформації — паперових, електронних та інших — в Україні домінує російська. Кожному слід задуматися над тим, а в якій державі він живе і яка ж мова основною функцією має збереження єдності усіх українських земель? Така функція властива державній мові. Знати державну мову, володіти нею — це свята святих 1) кожного патріота своєї Вітчизни; 2) кожного, хто шанує і поважає український народ та інші народи держави; 3) кожного, хто є на службі своєї Держави (якщо він вважає її Державою); 4) кожного, хто бачить власну Державу на просторах світової цивілізації; 5) кожного, хто шанує і цінує пам'ять пращурів, їхній дух, здобутки та завоювання.

Анатолій ЗАГНІТКО,
професор,
член Національної спілки
письменників України

Козацька педагогіка

Ми вже розповідали про козаків і берігін Лисянського полку УРК, які взяли шефство над вихованцями Володарської школи-інтернату, що на Київщині. Турбота реєстровців про діток-сиріт не обмежується лише відвідинами та подарунками. Щодалі вона набуває прикладних ознак.

Нещодавно козаки Бориспільської сотні (сотник — майор УРК Микола Кравець) Лисянського полку УРК, майор УРК Андрій Вознюк та його дружина, капітан УРК Валентина Вознюк, завітали до дітей не лише з подарунками, а й з намірами проводити практичні навчальні семінари.

Козацька наука — стріляти із лука

Заняття зі стрільби з лука проводять реєстровці Андрій та Валентина Вознюки

«Саме цим діткам ми маємо приділити особливу увагу, аби вони вирости гідними громадянами своєї країни, — вважає майор УРК Андрій Вознюк. — Для цього збираємо кошти, даруємо школі літературу з історії козацтва. Серед останніх подарунків — книга радника отамана Черкаського обласного товариства УРК Олександра Гаврилюка «Таємниці минулого козацької Лисянки». А щоб розвивати дітей фізично, придбали стенди для стрільби з лука, а також луки та стріли до них». Цей подарунок став приємним сюрпризом і для вихователів закладу. А процес навчання стрільби зі справжнього лука викликав у дітлахів багато позитивних емоцій.

українського борця Івана Піддубного, що відзначалося у славнозвісній Мамаєвій Слободі в Києві. Реєстровці ознайомили дітей з реконструйованими садибами XVII-XVIII століть, церквою. Діти із задоволенням прослухали цікаву екскурсію про звичай та побут українських козаків, ознайомилися з роботою титаря, коваля, ткачихи, пастиха, теслі і навіть шинкарки, мали змогу покататися на конях, покуштували козацького кулешу. З великим задоволенням споглядали показові виступи спортсменів із силових видів спорту, вправи козаків-кіннотників, поєдинки фехтувальників. Брала участь у змаганнях серед молоді за цінні призи.

Козаки також продемонстрували вміння вправно орудувати нагайкою та батоном. Крім того, всі бажаючі мали змогу випробувати і своє вміння володіння цими давніми козацькими видами зброї.

А трохи згодом козацька родина Вознюків знову завітала до вихованців школи-інтернату. Вони запросили вихованців закладу на святкування 141-ї річниці з дня народження видатного

Розчулені дітлахи щиро дякували козацькій родині Вознюків та їх друзям за чудовий подарунок.

Гарні враження діти повезли додому, щоб поділитися з друзями. Хочеться вірити, що вони назавжди відчували себе українцями, нащадками великої козацької держави.

Дмитро ГРИГОРЕНКО, власкор «УК»
Київська область

В осередках УРК

У КРИМУ ЗРОСТАЄ ЗМІНА

У реєстрі Північно-Кримського коша Українського Реєстрового Козацтва, який очолює радник Гетьмана УРК з організаційних питань, член коаліційної ради козацтва, генерал-полковник УРК Віктор Дацюк, більше 300 учнів Армянської загальноосвітньої школи №1. Всі вони – джури і лелі шкільної Козацької Об'єднаної Демократичної республіки, котра діє у школі вже 10 років.

На думку директора Армянської ЗОШ №1, берегині, підполковника УРК Людмили Козир, Козацька Об'єднана Демократична республіка відіграє важливу роль у фізичному та духовному становленні особистості учня,

спонукає до розвитку творчих здібностей, виховує любов до рідного краю.

«Очолує козацьку дитячу організацію гетьман, якого вибирають на козацькій раді шляхом таємного голосування як учні, так і педагоги школи. Оскільки вибір гетьмана відбувається у демократичний спосіб, то інколи козацьке товариство цю відповідальну посаду довіряє представниці жіночої статі. Ось і нині нелегку гетьманську булаву довірили учениці 11-А класу Ганні Смеловій. І дійсно, дівчина заслуговує на довіру з боку учнівського і педагогічного колективів школи, своїм власним прикладом спонукає до добрих справ козачат», - говорить підполковник УРК Людмила Козир.

Генерал-полковник УРК Віктор Дацюк та директор ЗОШ №1 м.Армянська Людмила Козир плекають гідну зміну

Традиційно в день Покрови Пресвятої Богородиці у школі свято: учні 5-х класів готуються стати козачатами.

Хвилюються діти, вчителі, батьки. Святова лінійка розпочалася привітаннями від директора школи, берегині УРК Людмили Козир та отамана Північно-Кримського коша УРК, генерал-полковника Віктора Дацюка, який стояв біля витоків створення ВГО «Українське Реєстрове Козацтво» десять років тому. Саме завдяки його невичерпній енергії в Армянську плідно діє потужна структура реєстрового козацтва. У створенні «Козацької республіки» в Армянській ЗОШ №1 також велика заслуга сивочолого козацького генерала.

Найбільш хвилюючий момент для майбутніх козачат настав, коли гетьман школи запросила «кандидатів у козаченьки» до прийняття присяги. Символічні триколірові козацькі краватки, у яких гармонійно поєдналися малиновий колір козацького знамена і жовто-блакитний державного прапора України, були пов'язані 54-м п'ятикласникам, що віднині стали повноправними членами товариства українських реєстровців.

А потім маленьких козачат привітали заступник головно-отамана УРК Автономної Республіки Крим Василь Москальов, заступник отамана Армянського міського товариства УРК з виховної роботи Віталій Гріднев, заступник отамана Армянського міського товариства УРК Валерій Воробійов, командир Гетьманського полку УРК м. Армянська Іван Грендач.

Найдостойніші представники «Козацької республіки» отримали нагороди. За відродження козацьких традицій почесними грамотами були нагороджені п'ять викладачів та сім учнів школи.

Апогеєм свята стали спортивні змагання «Козацький гарт» між п'ятикласниками. До проведення ігор долучились учителі фізичної культури Геннадій Тітов, Юрій Смелов, класні керівники 5-х класів Дар'я Антонюк, Тетяна Гула, Оксана Ведмідь, педагог-організатор Вікторія Назанова. Сила духу, фізичний гарт забезпечили першість у спортивних змаганнях учням 5-А класу. Проте, за великим рахунком, переможених того дня не було. Від представників УРК всі учасники свята отримали цінні подарунки та ласощі.

«Сподіваємося, що таких надзвичайно яскравих подій ще буде багато у нашій школі, і лави юних козачат поповняться талановитими дітьми. Особливо хочеться подякувати Віктору Олександровичу Дацюку за його добрі справи і чуйне серце. Це справжній козак, який уболіває за майбутнє нашої країни. Побільше б таких людей!» - констатує директор Армянської ЗОШ №1 Людмила Миколаївна Козир.

Прес-служба УРК,
м.Армянськ

Козацька старшина реєстрового козацтва м. Армянська з учителями та юними козачатами ЗОШ №1 після проведення урочистого прийняття учнів до лав УРК

Парадним маршем Волновахою

Генерал-полковник УРК Сергій Іващенко

Зранку протоієрей Волноваської округи отець Геннадій (Акользій) відслужив святковий молебень, після якого взяв участь у посвяті в козаки-реєстровці. Того пам'ятного дня після урочистого прийняття присяги лави УРК поповнили дванадцять волновасців. Присягу на вірність Господу Богові і Україні склали також 35 учнів місцевих шкіл №1 і №7.

По-козацьки широко і гучно відзначалася Покрова у донецькій Волновасі. Це і не дивно, бо саме у цьому районному центрі вже не перший рік успішно діє один із найкращих підрозділів Українського Реєстрового Козацтва – Волноваська козацька дивізія імені Петра Калнишевського, яку очолює генерал-полковник УРК Сергій Іващенко.

Після посвячення у козаки колона реєстровців пройшла парадним маршем головною вулицею районного центру до обеліску воїнам-визволителям міста, де відбулося покладання квітів до підніжжя пам'ятника.

Опісля реєстровці запросили новобранців УРК за святковий стіл, де лунали урочисті тости і бадьорі пісні.

Слід відзначити, що вже за доброю традицією у черговому козацькому заході активну участь взяли місцеві райадміністрація та райрада. Влада поздоровила реєстровців із їх святом, відзначивши кращих грамотами, а дітей – різноманітними цінними подарунками.

Завершився святковий захід салютом, яким командував мер Волновахи, генерал-майор УРК Сергій Демченко. Ось так козаки міста відзначили своє свято і 10-річчя створення УРК.

Прес-служба УРК,
м. Волноваха

Козацька старшина Волноваської дивізії УРК після святкового молебня

Козацьке свято

День українського козацтва на Слобожанщині

Протягом жовтня у Харкові, містах і районних центрах Харківщини пройшли заходи, присвячені 360-річчю заснування Чортомлицької Запорозької Січі, вшанування пам'яті кошового отамана Івана Сірка, 340-річчю з дня народження гетьмана Пилипа Орлика,

Генеральна старшина та особовий склад 10-ти козацьких товариств зі знаменами та іконами вишикувалися біля пам'ятника Т.Г.Шевченку. Архієпископ Харківський і Богодухівський Онуфрій відправив святковий молебень на честь

Зі святом Покрови харків'ян вітає Гетьман УРК Анатолій Шевченко

Дню українського козацтва. Ще задовго до вищезазначених свят голова обласної держадміністрації Михайло Добкін затвердив відповідний план проведення козацьких заходів в області. Оскільки рішенням Кабміну від 11.08.2010 року та іншими актами були скасовані Ради українського козацтва при Президентів України і державних адміністраціях на місцях, а також Програма розвитку Українського козацтва на 2009-2011 роки, то у Харкові вже у жовтні 2010 року рішенням зборів отаманів козацьких організацій Харківщини було створено Координаційну Раду з відродження козацтва. До неї увійшли отамани 17-ти із 34 козацьких організацій, зареєстрованих на Слобожанщині. Головою Координаційної ради обрано Головного отамана Харківського обласного товариства УРК, генерала армії УРК Віктора Посохова, його заступником – отамана Південно-Східного козацького округу імені Богдана Хмельницького, генерал-лейтенанта Слобідського козацтва Володимира Лагута, секретарем – начальника штабу адміністрації Гетьмана УРК у Східному регіоні України, генерал-майора УРК Валерія Рубана.

Святкові заходи у столиці Слобожанщини завершилися на Покрову.

За ініціативою Координаційної ради козацьких організацій і Харківської облдержадміністрації було проведено стройовий огляд обласних козацьких організацій. Серед інших виділялася сотня реєстровців у козацьких одностроях.

Покрови Пресвятої Богородиці і Дня українського козацтва. З вітальним словом до козаків, городян і гостей звернулися керівники області та міста.

На Покрову - козацьке весілля - як у давні славні часи

Серед виступаючих були заступник Харківського міського голови з питань охорони здоров'я та соціального захисту населення, берегиня, генерал-майор УРК Світлана Горбунова-Рубан, начальник управління внутрішньої політики Харківської ОДА В.Зінченко.

Реєстрові козаки Слобожанщини з гідністю відзначають козацьке свято

Більше двох десятків козаків було нагороджено Почесними грамотами Харківської облдержадміністрації, обласної та міської рад. Серед них – перший заступник міського голови Люботина, отаман Люботинського міського товариства УРК, генерал-майор УРК В.Малик і радник отамана Шевченківського районного осередку УРК, капітан УРК Ю.Шляхта. В урочистостях узяв участь Гетьман УРК Анатолій Шевченко.

на конях тощо. Варто зазначити, що козаки, вдягнені в козацькі однострої та члени їх сімей того дня мали змогу безкоштовно відвідати атракціони. Такий же подарунок було зроблено вихованцям спецучилища для сиріт, що знаходиться під опікою козацьких товариств, підприємства інвалідів, учнів козацьких класів загальноосвітніх шкіл та трьох вишів міста.

Після святкування реєстровці Харківщини зібралися на святкову раду, яку відкрив Гетьман УРК Анатолій Шевченко. У вітальному слові очільник українських реєстровців відзначив важливість участі представників Українського Реєстрового Козацтва в загальнодержавних заходах, необхідність святкування Дня українського козацтва і Покрови Пресвятої Богородиці, відзначив велику роль керівництва Харківських реєстрових козаків в організації козацького руху в Слобожанському краї і вручив достойникам козацької нагороди. Поважне товариство також привітав представник Міжнародної громадської організації «Сім'я Мазеп» Микола Мазепа. Голові адміністрації Гетьмана УРК у Східному регіоні України, генерал-лейтенанту УРК Юрію Пісковацькому, начальнику штабу цього підрозділу, генерал-майору УРК Валерію Рубану та берегині, генерал-майору УРК Світлані Горбуновій-Рубан він вручив пам'ятні медалі на честь 325-річчя обрання Івана Мазепи гетьманом України.

Козак без коня - не козак. Голова адміністрації Гетьмана УРК у Східному регіоні України Юрій Пісковацький (ліворуч) під час кінної прогулянки

Очільник УРК Анатолій Шевченко (у центрі) з козацькою старшиною Харківського обласного товариства УРК у день Покрови Пресвятої Богородиці

Для жителів та гостей Харкова було організовано концерт самодіяльних козацьких колективів Слобожанщини. Згідно домовленості між керівництвом Харківського обласного товариства УРК і дирекцією Центрального парку культури і відпочинку ім.Горького у знаменитому «Українському диснейленді» проходили розважальні ігри, виставки, катання

Того ж дня різноманітні заходи проводилися в міських і районних товариствах УРК міста Люботина, Шевченківського, Печенізького та Харківського районів Слобожанщини.

Прес-служба штабу Харківського обласного товариства УРК, Слобожанщина

Великі українці

ДУМКИ ПРО РІДНИЙ ДОНЕЦЬКИЙ КРАЙ

(Продовження.
Початок у №№15-18)

Я вірю в працездатність, життєву силу, творчі здібності моїх земляків-донбасівців. Вони стали байдужими до рідної мови та культури в результаті запрограмованого згори перемішування людей різних національностей, через знищення та направлення значної частини української інтелігенції далеко від України, наслання на Донеччину спеціалістів з інших республік, у результаті безликіості, безхребетності спеціалістів-українців, що залишилися на батьківщині.

У мільйонів людей не може не пробудитися цікавість, розуміння, а потім і свідомість праця на ниві піднесення рідної культури, почуття людської гідності та національної гордості. Я вірю, що така свідомість неминуче прийде на мою Донеччину. І хотілося би, щоб це сталося якомога швидше. Національна безликість — хвороба куди тяжча за алкоголізм, і боротися з нею треба не менш активно, ніж із алкоголізмом і хуліганством.

Кожний великий письменник дбав про чистоту мови, закликав не вживати без потреби іншомовних слів. Тургенев писав: «Російська мова така багата і гнучка, що нам нічого брати у тих, хто бідніший за нас». Так скаже кожний француз чи іспанець, чех і серб, грек і турок і т. п. Так думаю і я про українську мову. Для чого, наприклад, «кружка», коли є «кухоль», «кварта», «горняк»; для чого «галстук», коли є «краватка», для чого «костер», коли є «багаття», «вогнище», «варта» і т. д.

Російській мові не загрожує знищення, вона може дозволити собі запозичення з інших мов, часом і незграбні, невідповідні її нормам. Для української мови — це смерть, бо втрачається її самобутність, що знищувалась упродовж сотень років багатьма колонізаторами, колоністами, асиміляторами.

Українська мова не вигадка буржуазних націоналістів, не польська інтрига, не результат чи прояв антикомунізму. Це мова живого 40-мільйонного народу. І, на жаль, тепер, в епоху розвитку націй та національних культур, часто насильно впроваджуються слова, що не відповідають нормам української мови. Наприклад: площа, площадка, процент, ботинки, лимон, дев'ять годин десять хвилин, кофе натуральне, носки чоловічі і т. д., у той час, як є майдан, відсоток, черевики, цитрина, десять на десяту, кава, шаркетка. Боротьба за чистоту мови для українців Донеччини, де надзвичайна різноманітність зайшлого елемента, набуває особливого значення, і повинна б стати основою в боротьбі проти асиміляції.

Усі газети, в тім числі й «Радянська Донеччина», подають чимало матеріалів про рівноправність народів і мов, про розквіт націй і народностей — великих і малих. Особливо багато стало з'являтися їх у зв'язку з підготовкою до святкування 50-річчя з дня утворення СРСР. А ось про недоліки в галузі розвитку національної культури, української мови на Донеччині — не з'являється.

Основою ж культури будь-якого народу, повторюю, є його рідна мова. Багата, колоритна, милозвучна, мелодійна українська мова, яку народ проніс через віки поневірянь, пригноблень, декретованих знищень, зневаги, на Донеччині служить зараз лиш

незначному відсоткові людей і тільки для хатнього вжитку. Українська мова цілком витіснена з вузів, науково-дослідних установ. Не чути її на підприємствах, у школах, дитячих садках численних міст. Зникає вона навіть уже і в селах. Чи можна при такому становищі говорити про розквіт, культуру? Свобода і культурний рівень народу — основа прогресу, справжнього людського життя.

Полишивши в стороні проблеми свободи, продовжу опис становища рідної мови в Донецькій області, оскільки воно, на мою думку, вкрай плачевне та критичне.

У нас у республіці державною мовою є (згідно з Конституцією УРСР та СРСР) — українська. Мовою спілкування, природно, також повинна б бути українська. Російська мова є мовою міжнаціонального порозуміння.

Кітловський хрест на могилі Олександра Тихого на Байковому кладовищі в Києві. Художник Микола Мисюк, 1983 р.

Обкладинка першої книги двотомника Олекси Тихого, що минулого року побачив світ в одному із видавництв Донецька

За царату без знання російської мови людина не могла, не мала права займати будь-які державні посади, її не призначили б на керівну посаду, не допустили б до школи, бо там — російська мова. У Російській імперії визнавалася державною мовою тільки російська мова, а всі інші мови (за Пурішкевичем) були «собачими наріччями», у тім числі й українська. Революції 1917 року поклали край національному гнобленню та відкрили шлях для розвитку національних мов та культур усіх народів та народностей колишньої Російської імперії.

У часи свого панівного становища в імперії російська мова була поширена серед інородців і служила знаряддям для знищення «собачих наріччій». Тепер же в СРСР нема загальнодержавної мови, нема обов'язку вивчати російську мову (вона вивчається добровільно). Російська мова є тільки знаряддям порозуміння естонця з вірменином, якута з молдаванином. Вона потрібна для того, щоб заощадити кошти і не перекладати якусь наукову працю, з української на киргизську чи з англійської на 100 мов народів СРСР, якщо та праця зацікавить всього 10—15 спеціалістів у кожного народу. Знання російської мови дозволяє швидше й ширше знайомитися з надбанням у галузі науки, культури, мистецтва різних, особливо малочисельних народів СРСР. Твердження, що російська мова краща, вища, більша, могутніша за українську, литовську, киргизську чи аварську, — це шовінізм.

А такі твердження досить часто трапляються в газетах, по радіо, не кажу вже про їх побутування в розмовах, зокрема, в нас, на Донеччині.

На Донеччині, наскільки я знаю, університет та всі інші вузи послуговуються російською мовою. Чи нормально це? Очевидно, що ні. Кожна окрема людина вправі вибрати собі мову і місце проживання, але мовою університету, вузів мусить бути мова суверенної держави, якою є Україна, Естонія, Італія чи якась інша держава.

У Донецькій області живуть 2,7 мільйона українців, 1,9 млн. росіян, 103 тис. греків, білоруси, євреї, вірмени, татари та інші. Приблизно такий же національний склад Ворошиловградської області. Але Донеччина — не держава, а складова частина України. Росіяни та інші народи в ній не мають права автономії чи

Я за те, щоб українські хлопці та дівчата вчилися у Москві, Тбілісі, Ризі, у Парижі чи Лондоні. Хай би знали різні народи, їхні мови, культури та несли свої надбання рідному народові, як то робили Т. Шевченко, М. Лисенко, І Франко, Расул Гамзатов, Ганді, Хо Ши Міна та багато інших передових діячів українського та інших народів. Вони пізнавали чужу, часом вищу, культуру, щоб нести свої знання рідному народові, підносити його культурний, суспільно-політичний та науково-технічний рівень.

Я й за те, щоб у донецьких вузах вчилися росіяни, грузини, в'єтнамці, юнаки та дівчата інших народів. Це зближує народи, взаємозбагачує їх. Але чужинці у вузах Донеччини повинні вчитись українською мовою. Тільки тоді вони одержать не лише знання за фахом, а й пізнають наш народ, його культуру, його звичаї та понесуть свої знання про Україну своїм народам.

Тільки жалюгідним покидькам байдуже, де жити, кому служити. Вони за гроші готові продати і рідну неньку. Справжній патріот, навіть коли він не живе на своїй землі, служить своєму народові, боліє його болями, зичить йому безсмертя і в міру сил та можливостей працює для нього. Яскравим прикладом цього можуть служити вірмени всього світу, особливо їхня інтелігенція.

Не можна собі уявити, щоб англійський уряд чи будь-хто відкрив у Лондоні французькомовний чи німецькомовний університет чи вуз, в Іспанії — англійський, в Москві чи Ярославлі — якийсь неросійський. А на Донеччині всі вузи (підкреслюю — всі!) російськомовні.

Спеціаліст у процесі 5—6-літнього навчання чужою мовою розгублює рештки знань рідної мови, неспроможний виступити на науковій чи технічній нараді рідною мовою (не знає термінології). А часто навіть лікар чи вчитель не можуть говорити зі своїми пацієнтами та учнями рідною мовою. Чи це не парадокс? У ХХ столітті! У народу, який має всіма визнану тисячолітню історію та культуру?!

Російськомовні спеціалісти вбивають інтерес до рідної мови в тих, ким керують, кого обслуговують та навчають. Через російськомовність спеціалістів та керівників у більшості людей складається враження нижчості рідної мови, з'являється прагнення користуватися виключно «вищою», російською. І народжується «суржик» («студка», «гречка», «хата», «жменя»; «хвортка» замість «калітка»; «ставок» замість «пруд»; «кавун» чи «каун» замість «арбуз»; «гарбуз» замість «тиква» і т. д.). Про фонетику нема чого й говорити. Дехто схильний ось такий «суржик» називати донбаською мовою. Механічна суміш двох цілком сформованих і розвинених мов не може довго жити, а носії суржику — ті, хто ним користується, були, є і будуть смішними як в очах українця, так і в очах росіянина. А в поширенні «суржику», повторюю, провідна роль належить так званому російськомовним українським спеціалістам.

(Далі буде)

Олекса ТИХИЙ,
педагог, філософ, дисидент

Українці у світі

Зряча дорога Йосифа Сліпого

Кардинал Йосиф Сліпий

Рукопокладений на святенництво 30 вересня 1917 року. По недовгій душпастирській праці з 1922 року професор догматики Греко-католицької духовної семінарії у Львові, з 1926 року — її ректор. Став організатором Богословського наукового товариства, з 1926-го був його незмінним головою. Написав для нього статут і згуртував навколо себе науковців. Був засновником та редактором квартальника «Богословія». 1929 року за дорученням митрополита Андрія Шептицького розбудував семінарію. 14 квітня 1929 року став ректором Львівської Богословської академії. Урочиста інавгурація відбулася 6 жовтня 1929 р.

наступництва з титулом архієпископа Серрейського.

30 червня 1941 році Йосиф Сліпий рішуче підтримав Акт відновлення Української держави.

По смерті митрополита Шептицького 1 листопада 1944 року він перебрав провід над Галицькою митрополією. Разом з іншими українськими католицькими владиками 11 квітня 1945 року був ув'язнений радянською владою і засуджений на 8 років важких робіт.

Відкидаючи постійні радянські пропозиції переходу на православ'я, Сліпий був далі засуджений у 1953, 1957 і 1962 роках. Відбув разом 18 років заслання у таборах Сибіру та Мордовії.

НА ВОЛІ ПІСЛЯ ЗАСЛАННЯ

Унаслідок численних заходів впливових осіб та на клопотання папи Івана XXIII та президента США Джона Кеннеді митрополита Сліпого звільнено з ув'язнення: 9 лютого 1963 року він прибув до Риму й оселився у Ватикані. Апостольська Столиця 23 грудня 1963 року визнала, що галицький митрополит має статус Верховного архієпископа й іменувала Сліпого членом Східної конгрегації, а 25 січня 1965 року папа Павло VI іменував його кардиналом. Як Верховному архієпископу, йому належав титул «Блаженніший». З весни 1975 року Й. Сліпий користувався титулом патріарха, однак Рим його таким не визнав.

ПЕРЕОРГАНІЗАЦІЯ ЦЕРКВИ

Верховний архієпископ від самого приїзду до Риму намагався організувати самоуправу помісної Української Католицької Церкви, очоленої патріархом (його виступ на 2-й сесії Другого Ватиканського Собору).

СИНОДИ УГКЦ

Як Верховний архієпископ з патріаршими правами скликав кілька синодів Української Греко-Католицької Церкви, з яких важливіші - 1969, 1971 і 1973 років. На останньому із них була ухвалена конституція патріархального устрою для УГКЦ. Свої розпорядження Сліпий уміщував у «Благовіснику Верховного Архієпископа візантійсько-українського обряду», який виходить з 1964 року.

У ВІЧНОМУ МІСТІ

У Римі Сліпий побудував собор св. Софії (посвячений 1969 року), придбав і відновив парафіяльний храм Жировицької Матері Божої для українців-католиків, при якому заснував музей і госпіціум (посвячений 1971 року).

Зорганізував Український Католицький Університет св. Климента і науково-видавничу працю при ньому, активізував працю Українського богословського наукового товариства (відновлене в екзилі 1960 року) та відновив видання «Богословія» (з 1963 р.), а 1976 року - журнал «Дзвони».

У науково-дослідницькій праці Сліпий зосередився на своїй спеціальності, наближаючи томістичну схоластику до вимог східного богослов'я. З його догматичних творів важливіші про Святу Трійцю, походження Святого Духа і Святого Таїнства. Цінні його праці на історичні й екуменічні теми.

Усі вони були зібрані й перевидані як видання Українського Католицького Університету в Римі у 1968-1976 роках (томи I-VIII).

За наукові досягнення кардинал Сліпий був почесним членом НТШ з 1964 року, членом Тіберійської Академії в Римі — з 1965 року, почесним доктором УВУ — з 1969 року та трьох американських і одного канадського університетів.

ПЕРЕПОХОВАННЯ

Помер кардинал Йосиф Сліпий 7 вересня 1984 року у Римі. 1992 року прах кардинала, згідно його заповіту, перепоховано зі собору святої Софії в Римі до крипти собору св. Юра у Львові.

Пам'ять про владу свято зберігають українські греко-католики.

У його рідному селі Заздрість встановлено пам'ятний знак до 100-річчя від дня народження Йосифа Сліпого (1992) і його погруддя (1994, скульптор Е. Мисько), відкрито Духовний центр імені Йосифа Сліпого (1998), діє музей — комплексна садиба Йосифа Сліпого.

У Львові 1997 в будинку Богословської академії (нині УКУ) відкрито музей Сліпого, на фасаді кам'яниці на вул. Коперника встановлено пам'ятну таблицю з його барельєфом.

2002 рік УГКЦ оголосила роком Сліпого, тоді ж у липні у Зарваницькому духовному центрі відбулася всеукраїнська проща, присвячена 110-річчю від дня народження Сліпого, в якій узяли участь Любомир Гузар, священники з України, Канади, США та понад 200 тисяч прочан.

2004 року у Тернополі за участю Преосвященнішого кардинала Любомира Гузара відкрито й освячено пам'ятник Сліпому (скульптор Роман Вільгушинський, архітектор А. Водоп'ян).

Підготував Дмитро ГРИГОРЕНКО

ЗРЯЧА ДОРОГА

На цьогорічну Покрову у музеї «Смолоскип», що у Донецьку, громадськість краю вшанувала пам'ять видатного українця Йосифа Сліпого.

У своєму слові про цю справді видатну особистість глава Донецько-Харківського екзархату УГКЦ, владика Степан Меньок зазначив, що у біографії цієї надзвичайної людини залишається багато недослідженого. Та довідатися про це ми зможемо, мабуть, уже за порогом вічності, де він перебуває зараз.

Можливо, й так, але повертати народу імена українських велетів, яким справді є Йосиф Сліпий, безперечно, маємо уже сьогодні, адже жив, творив і страждав заради сучасників, нащадків, тому нетлінною залишиться його велика творча й духовна спадщина.

Йосиф Сліпий лише кілька років не дожив до легалізації в 1989 році УГКЦ. Однак повернутися судилося йому до рідної України лише у вересні 1992 року, коли його прах перепоховали, згідно заповіту, у крипті собору святого Юра у Львові, поруч із його вчителем, духовним наставником і попередником митрополитом Андрієм Шептицьким.

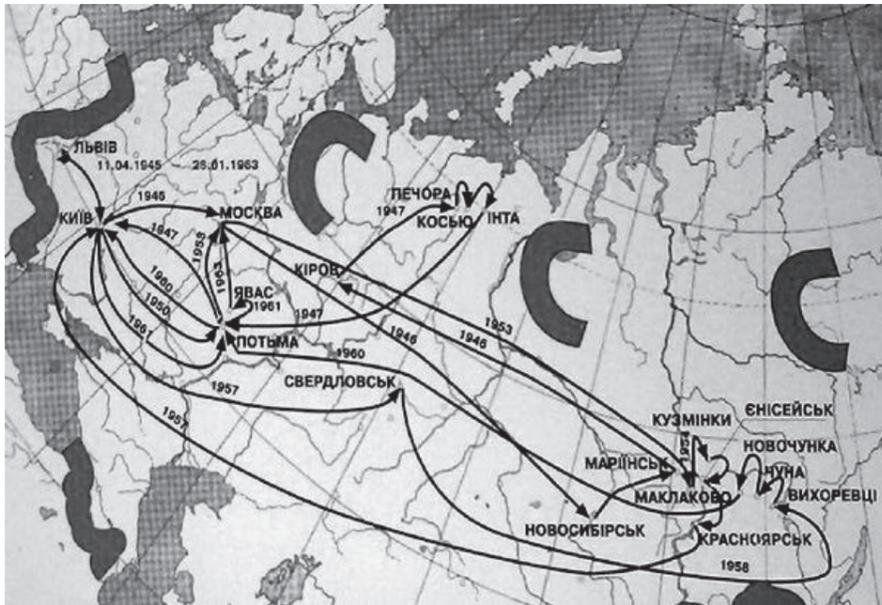
ВІД НАРОДЖЕННЯ — ДО ІНАВГУРАЦІЇ

Йосиф Іванович Сліпий (справжнє прізвище Коберницький-Дичковський; Сліпий - приbrane ним сільське прізвище діда) народився 17 лютого 1892 року в селі Заздрість Теревельського повіту в багатодітній родині. Батько - Іван Коберницький-Сліпий, мати - Анастасія Дичковська. У 1898-1901 роках навчався в початковій школі с. Заздрість. Вже з другого класу вивчав польську і німецьку мови. 1911 року з відзнакою закінчив Тернопільську семінарію.

Того ж року вступив до Греко-Католицької Львівської духовної семінарії. Навчання в Богословських студіях у Львові, Інсбруці й Римі завершив у 1918 році докторатом та реабілітаційними працями в Інсбруці (1923) та Римі (1924).

ПОДОРОЖ СВІТОМ

З 1926 р. - член кураторії Українського національного музею у Львові, а з 1931 - заступник голови Українського католицького союзу. За наукові заслуги і активність у розбудові культурно-національного і релігійного життя 1930 року його обрано дійсним членом Наукового товариства імені Т. Шевченка.

Шляхи долі українського патріота, в'язня сумління Йосифа Сліпого

З 1935-го - соборовий крилошанин, митрат та архідиякон Львівської митрополічної капітули.

Здійснив низку наукових подорожей по Західній Європі і до Святої Землі, брав активну участь в унійних конгресах у Велеграді, Празі й Пінську, організував унійний з'їзд у Львові 1936 року.

ПІД ОКУПАЦІЄЮ

Під час першої радянської окупації Західної України (22 грудня 1939 року) митрополит Андрій Шептицький, за згодою Папи Пія XII, висвятив таємно митрата Сліпого на єпископа з правом

Проте не знайшов зрозуміння для своїх планів у Апостольській Столиці, на думку якої, створення українського католицького Патріархату - «не на часі».

У 1968, 1970, 1973 і 1976 рр. кардинал Сліпий відбув у архієрейські подорожі по країнах Європи, Америки, Азії й Австралії, щоб зміцнити зв'язки з вірними діаспори, поживавити церковно-релігійне життя та репрезентувати Українську Греко-Католицьку Церкву на чужині. Брав участь у трьох міжнародних євхаристійних конгресах (Бомбей, Богота, Мельбурн).

На козацькій чайці - русллом сучасності

(Закінчення.)

Початок у №17-18)

- Дякую вам, хлопці. Ви молодці, що витримали, не вдається. Бачу, хтось зверху, не підвели, не запанікували, не злякалися. - Відійшовши в бік, почав уже професійно і повільно закріплювати човен до заглибленого берега.

- Дякуємо і вам, батьку-отамане, що вчасно скерували до берега, - відповіли ми.

- Ходімо до нашого куреня, - гостинно запросили наші рятувальники. - Ми - теж козаки Лисогорського куреня Нікопольського полку.

Мій побратим Сергій Тимчук так описав свої враження від пережитого: «Придрімав, чую - грім гримить. Десь на березі гроза лупить, блискавки сяють. Ми посередині, до берега десятки кілометрів. Тікати нікуди, а ми несемо шестиметровий громовідвід - блискавка довго не шукатиме, куди вдари-ти. Гроза насувається прямо на нас, блискавки вже по воді луплять. Вітер дійшов до рівня штормового, рея тріщить, вітрило зриває з реї. Спустити треба. Роблю це швидко, майже кидаю рею на голови хлопців, підхопили, зібрали вітрило, а тепер, за весла. Треба щось робити. Я подивився на небо. Там страшний знак. Із хмар утворився хижий образ сови, яка своїм дзьобом на нас цілить, очі горять, підсвічені боковим сонцем. Я декілька разів зробив якісь спіральні рухи руками, а потім розрубав сову хрестом на чотири частини. Все це, не відриваючись від греблі. Знову подивився на небо - замість сови - собака, і той якийсь розгублений, розпадається. Гроза не дійшла до нас, не пройшла повз - вона ШЕЗЛА!!! Я не сподівався на такий результат. Оце робота по мені! Трохи допомагав мені й Сашко, він молився своїм богам. Здається, вже нікуди, але вітер ще підсилюється. Напевно, вітер усі наші прохання вирішив задовольнити разом. Весла, шалений темп, тільки не втратити керування човном! Він добре тримається, корма та ніс, задрани догори, дозволяють йому не занурюватися у хвилі, а йти по гребнях. Напруга на межі можливого. Всі - як один організм, єдине дихання на всіх, кожен віддається до останку. Небезпека об'єднала. Швидко темніє. Перший мис Нікополя побачили, коли були вже близько. Весь берег завалений гострим камінням, і нас туди несе на великій швидкості. Спрацював отаман Непийпиво: зі Святогором вони сплигнули з чайки і

руками повели корабель уздовж берега. Хвилі високі, тримати чайку важко, але вдається. Бачу, хтось зверху, з 10-ти метрової вирви ліхтариком сигнали подає. Навели нас на невеличку бухточку, куди хвилі не діставали. Завели туди чайку».

Пришвартувавшись до тихої і безпечної, хоч і маленької гавані, взявши спальні мішки, ми пішли за нашими рятувальниками, які вже дряпалися крутим схилом до житла, до світла, до цивілізації. Дружно подерлися за ними вгору на крутосхил. Видряпавшись, пішли до вогню і світла. Невелика, але затишна корчма-бар, що мала назву «Круча», ще тільки облаштовувалася, набирала

Молоді козаки Лисогорського полку були надзвичайно раді, що зустрілися з побратимами інших областей, допомогли нам пришвартуватися у своїй маленькій бухточці, пригостили нас. Вони дружно підтримували спів, виголошували тости за Україну і готові були хоч відразу йти на барикади за її мову, за честь і славу, і любов.

Довго засиджуватися ми не могли. Стрес минув, і ми вже відчували, як утомлене тіло починало приємно нидіти від цілоденної втоми й напруження. Подякувавши за гостинність, подарувавши їм свою брошуру на згадку, ми пішли спати в намет.

Отаман Непийпиво намітив виходити на світанку. Але того ранку нас не будив, щоб виспалися після вчорашнього

Сонечко піднімалося все вище і відчутно вже припікало. На небі ні хмаринки, ні билинки, жодного подиху вітру. Сонце вже не пестило своїм теплим промінням, а палило, мов у пустелі. Одне слово - спека. Вона буває благодатна, коли ти лежиш на пляжі і будь-коли можеш охолодитися в прохолодному морі. Тут зовсім інші обставини. Водойма теж поруч, але вскочити в неї не можна. Ти сидиш у «жовтому» човні та ще веслуєш, не відстаючи від ритму, який завдав досвідчений вже у таких походах козак Сергій.

Невдовзі від спеки і напруженої праці почало нудити. Не допомагало і те, що я встигав кепкою черпати воду з-за борту і виливати на голову,

І знову на весла. Годину, другу гребемо. Пейзаж не міняється. Праворуч, та й ліворуч - ледь видніється смужка далекого горизонту. А це означає, що гребти нам, як козакам на турецькій галері. А вони гребли і не такі весла тримали, як ми нині, а товщиною з нашу щоглу. І не купалися в прохолодній воді, як було млосно, а отримували гарапником по спині від погонича і наглядча. Закривши очі, я почав перевтілюватися у ті далекі часи, як вчили мене в Центрі характерного козацтва.

«Я бачу напівтемний трюм і прикутих до весел невеличких козаків. Відчуваю смердючий запах галери. Повз бранців походжає, мов яструб, яничар із гарапником. Приречені, вони ніби підкорилися долі каторжників. Проте надія жевріє в їх очах, нескореним блиском світиться до своїх побратимів. А вони вже поспішають з Дніпровських порогів на допомогу, визволяти козаків. Ось я уже у козацькому бойовому човні-чайці, налягаю на весла, щоб наздогнати галеру і визволити своїх побратимів. Поруч такі ж козаки пліч-о-пліч гребуть щосили, а інші вже заряджають невеликі гармати...»

Це не галюцинації. Це незначне перевтілення, перенесення в ті героїчні козацькі часи. Воно надає сили, заспокоює нерви. Так швидше пробігає час, і ми вже знову біля берега. Весло чіпляється за густі водорості. Хід сповільнюється.

Через затоку входимо у село Капулівку, що на Нікопольщині. Місця тут отаману знайомі. Швидко швартуємося до похилого берега і виносимо речі на берег, щоб розбити тут табір для нашого останнього у цьому поході нічлігу. Треба підвести підсумки походу-експедиції. Я запропонував, щоб кожен висловив свою думку, оцінив наші дії, критично поставився до отамана. На мою думку: похід не підготовлений, човен ненадійний, конструкція недолуга, обов'язки не розподілено, аптечки немає, карти нормальної теж, у разі надзвичайної події, куди дзвонити і що робити, отаман не знав. Навіть рятувальних засобів не було жодних у човні... Капітан на це відповів коротко: «А ти що плавати не вмієш?» У цілому - авантюра.

Мені нема чого сказати, - промовив байдуже Святогір.

Сергій:
- Сашко оцінив похід з точки зору здорового глузду. Тепер про інше. Тобі сподобалося, як ми грозу розсіяли? Як з вітром

Олександр Середюк (в шапці) зі своїми побратимами - учасниками походу на козацькій чайці

архаїчного змісту. Секції між столиками розділяли перегородки із очерету. За дерев'яними столами сиділа, в основному, молодь. Одні грали в карти, інші пили пиво і гучно розмовляли про свої справи.

Наш прихід у козацьких одностроях відразу привернув увагу присутніх. Серед усіх вирізнявся молодий і активний їх отаман Сашко, який, вочевидь, був і господарем бару. Непомітно стіл наповнився пивом і наїдками: пивом і квасом, помідорами та смаженою рибою тощо.

- Вибачте, хлопці, - рішуче промовив я, як старший, - ви ж знаєте, що козаки в поході не вживали спиртнього.

- Тож і нам зась! - твердо підтримав мене побратим Сергій.

- Ми краще вже вам заспіваємо, - підхопив розмову Святогір, який захопив із собою невелику бандуру, що скидалася швидше на гітару.

напруженого і відповідального дня. Ми самі вже за звичкою пробувалися. Швидко зібралися і о 5.30 вирушили далі на своєму, тепер уже випробуваному козацькому човні-чайці.

Спочатку налягли на весла, а набравши ходу, підняли вітрило і спокійно та тихо знову попрямували наврошки. Цього ранку погода повністю сприяла, видимість дозволяла піти знову на ризик. Вітер, натягнувши вітрило, ніс чайку по курсу. Він ніби вибачався за вчорашній день шторму і тепер був нам союзником. А отже команда мала змогу продовжити ранкову дрімоту. Лише отаман сидів на кормі і пильно дивився на рейд чайки.

Та солодка дрімота тривала не довго. Уже через півгодини вітер відлетів геть від нашого руху. Наступив повний штиль.

- Хлопці, на весла! - пролунала команда нашого капітана. І всі звично налягли. Човен став знову керованим і сміливо розрізав спокійну від штиля воду Каховського водосховища.

груди і руки. Вода вмить висіхала, і все тіло за хвилину знову нагрівалося, мов на жаровні.

- Отамане! - гукнув я до Непийпи. - Треба скупатись, а то млосно стає.

- Немає часу на процедури, - байдуже відповів капітан. - Нам треба поспішати, щоб встигнути на урочистості, на Тризну до могили Івана Сірка.

- Мені зле, - не заспокоювався я, відстоюючи свою позицію

- А як ти вилізеши потім з води? - уже не так грізно запитав отаман. - У нас немає ні трапу, ні мотузки.

- Я йому допоможу, - прийшов на виручку побратим Сергій.

- Ну, то швидко. Рятівна мить - і...я у воді. Мов дельфін, я пірнав і плавав навколо човна, насолоджувався на повну силу життєдайною прохолодою.

Та вилазь уже, а то залишимо тут, - посміхнувся Непийпиво у прокурених вуса.

Відкриваємо імена

Козацьке коріння попередника Гоголя

В осередках УРК

Нещодавно Маріуполь відзначав 234-річницю від дня свого заснування. Центральною подією свята стали театралізоване дійство, карнавальна хода, яскравий парад та незабутні концертні виступи, що створювали святковий настрій. На день народження гостинного Маріуполя завітали почесні гості: Гетьман УРК, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент НАН України, доктор богослов'я Анатолій Шевченко та отаман УРК США Керол Бейлі.

Як козаки день міста відзначали

Намети Маріупольського міського козацького товариства УРК, традиційно розташовані навпроти міськради, приємно втішали око справжнім народним колоритом. Після урочистої ходи головним урспектом міста реєстрові козаки першими зустрічали міського голову Маріуполя Юрія Хотлубея. Мер подякував козакам за відродження духовності і патріотизму у суспільстві та побажав нових досягнень.

Подарунком від козаків Приазовського козацького регіону УРК стали не лише традиційні хліб і сіль, а й барвіста виставка вишитих картин, рушників, ікон творчого об'єднання маріупольських художників та народних майстрів, яким керує березиня, підполковник УРК Р. Кіслошаєва.

Дарували своє мистецтво глядачам козаки та березині ансамблю народного танцю «Первоцвіт» Іллічівського палацу культури (керівник – отаман Кальміуського полку, полковник УРК Олександр Білоконь, вокаліст – Євген Іванов). Піднімали дух та створювали життєрадісний настрій також народний ансамбль танцю «Русь» із міста Білгород (керівник Надія Артюшенко), фольклорний ансамбль «Заграйярочка» із селища Волноваха (керівник Ірина Крюченко), танцювальний колектив «Хомутецькі зірочки» з селища Хомутець Полтавської області під орудою Олексія та Ірини Гусятинських.

Після закінчення концерту Гетьман УРК Анатолій Шевченко привітав маріупольців зі святом міста, а творчі колективи нагородив козацькими грамотами, вручив їм подарунки.

А потім на козацькій раді очільник українських реєстровців подякував козакам за їхню роботу, побажав реєстровцям Приазовського регіону міцного козацького здоров'я, достойним - вручив нагороди.

Катерина КАРАБЕН-ФОРТУН,
берегиня,
капітан УРК,
м.Маріуполь

домовлялися? Про себе подумав: я - твоя аптечка, по активним точкам пройшовся, на селезінку руку накладав, дерев'яним обробляв подряпини, невже не помітив? Мабуть, і не гадав, що я це все умію. Воно саме проявляється в екстремальних ситуаціях. За цим я і приїхав. Отаман не підготовлений до походу, чайка – крихка шкаралупка, залога не вишколена. Ідеальні умови для екстремальної ситуації. Саме при таких умовах проявляється спас, щоб вижити. Де ще він зможе проявитися? Це похід не для дітей, тут реальний ризик.

На такі зауваги Непійпиво відповів:

- Бачите, те, що вважає немолодіком Олександр, Сергій вважає перевагою. Я попереджав, що похід є авантюрою, всі йшли добровільно. Я бачив, що декому було надзвичайно важко. Якби залога була більшою, то я б зняв його із походу, щоб не мучився. Але кожен член залоги – золота акція. Утрюх ми уже не вийшли б. А взагалі я радий за вас і всім дуже вдячний, що ми працювали злагоджено, однією командою. Наступного року я ще побудую одну чайку і вирушимо у похід невеликою флотилією.

Додаткові підсумки зробив Сергій, досвідчений козак у таких походах:

- Враження відрізняються від минулорічних. Немає ейфорії. Відчуття добротного виконаної роботи. Головне, що досить впевнено вдалося поспілкуватися зі стихіями, з вітром, водою, грозою. Щодо човна, то я ні на мить не втратив довіри до нього, бо сам брав участь у його будівництві, а в тому, що сам роблю, я завжди впевнений. Здається, мені вдалося неформально згуртувати залогу. До мене прислухалися, і моя думка інколи домінувала. Це було важко.

За результатами цього походу можна зробити висновки не тільки для себе, а й для громадськості і для козацтва. Дякуючи таким козакам, як Непійпиво, потрібно організовувати щороку на козацьких чайках, катамаранах, човнах, катерах тощо походи-експедиції по святих водах Дніпра, Дністра, Південного Бугу та інших річок України. Щоб кожен відчув екстрим і проявив себе, як Сергій Олександрович – доцент кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій Харківського державного технічного університету сільського господарства, кандидат технічних наук, як я і всі ті, хто ходив із Непійпивом. Адже справжнім козаком вважався лише той, хто пройшов піший або морський похід. Тоді б менше було б генералів і маршалів у козацтві, менше гукали б у хмільному угарі: БудьмоГей! Зате вишкіл і виховання молоді піднялися б на високий щабель. І в майбутньому, я впевнений, ніхто б з них не сказав: «Какая разница на каком языке разговаривать...» Вони б уже не пили і не матюкалися, а продовжували гартувати своє тіло і душу. Це були б не тільки патріоти, а й справжні провідники української нації, еліта і захисники України.

Олександр СЕРЕДЮК,
учасник походу,
дослідник українського
козацтва,
вчитель бойового гопака

Василь Наріжний

У червні місяці поточного року за рекомендацією автора цієї статті громадянин Російської Федерації житель Білокам'яної Володимир Федорович Калмиков був прийнятий до лав Українського Реєстрового Козацтва. Не спонтанно, а обдуманно і цілеспрямовано. Козацьке коріння родоводу не дає Калмикову спокійного життя, бо ще жива пам'ять про його прадіда Олексія Пилиповича Бабенка, який у роки Російської імперії був останнім у козацькому містечку Устивиці волосним старшиною. Сам Володимир Калмиков в Устивиці провів шкільні роки. Багато років працював у Москві консультантом Всесоюзного товариства пам'яток культури. Коли він прочитав у читальному залі бібліотеки, що російський письменник XVIII століття Василь Трохимович Наріжний (Нарезний) (1780-1825), син вахмістра Чернігівського карабінерного полку, уродженець тих місць, де пройшло його дитинство, він мимоволі став його шанувальником і біографом на довгі роки.

Як це не сумно, ім'я В.Т.Наріжного, мало відоме як в Україні, так і в Росії. Шлях Наріжного в літературі скоріше був вистелений трояндовими колючками, ніж пелюстками, та й будні майбутнього письменника мало чим відрізнялися від життя простого козака. Зате глибинні сили Полтавщини передали йому розуміння звичаїв і традицій козацьких містечок, увійшли в свідомість українських національностей особливостей його світогляду в російській літературі.

«Ніхто не підозрював, що обрана Наріжним дорога судилася через десять років стати великою дорогою російської літератури, її магістральним шляхом.

Час для правильного розуміння і оцінки Наріжного наступив тільки після Гоголя. Після «Вія» і «Тараса Бульби» став зрозумілим «Бурсак» Наріжного, «Повість про те, як посварилися Іван Іванович з Іваном Никифоровичем»

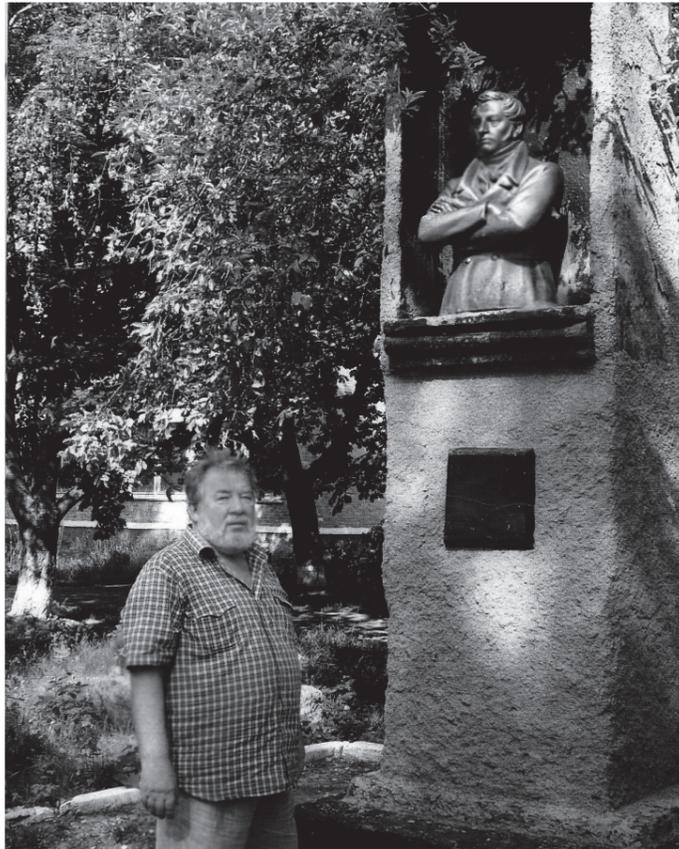
пояснила роман Наріжного «Два Івани, чи Пристрасть до позовів», «Мертві душі» розкрили зміст «Російського Жилблаза» і «Аристона», де не важко впізнати прообрази Ноздрьова і Плюшкіна...», - писав С. Ільченко.

Як зазначив відомий російський критик П.А.В'яземський, романи Наріжного «займають місце в числі чудових творів нашої ледачої і маловрожайної словесності». В.Г.Белінський побачив у Наріжному видатного попередника Гоголя, назвавши в статті «Російська література в 1843 році» твори Наріжного «Бурсак» і «Два Івани» першими російськими романами. І.А. Гончаров вважав його основополож-

У Миргородському краєзнавчому музеї в одному із залів раніше експонувалися матеріали про життя і творчість письменника В.Т. Наріжного. На жаль, раніше...

В Устивиці в Будинку культури існувала кімнатка народного музею В.Наріжного, проте, на жаль, час розгубив експонати, зокрема два ордени Святого Георгія, якими був нагороджений письменник за подвиги у Вітчизняній війні 1812 року.

1985 року був установленний бронзовий пам'ятник В. Наріжному (скульптор М.Коган). Але знову ж таки, на жаль, у наші дні, земляки-студенти викрали скульптуру, здавши її на металобрухт...

Володимир Калмиков біля пам'ятника Василю Наріжному у селі Устивиця Великобагачанського району Полтавщини

ником «чисто реальної школи» в російському романі. Прогресивні письменники того часу В. К. Кюхельбекер, М. Добролюбов, І.Франко високо цінували творчість В.Т. Наріжного.

З ініціативи директора Центру української культури В.Ю.Мельниченка і дослідника творчості Наріжного В.Ф.Калмикова в Москві 2011 року пройшло відкриття історико-літературної експозиції з прижиттєвими виданнями письменника, критичними літературними статтями, ілюстраціями заслуженого художника Росії Сергія Харламова ... двотомника вибраних творів (1983), збірки Наріжного на українській мові (90-і роки) ...

Скульптура відновлена, але в недовговічному гіпсі, як вічний докір тамтешнім мешканцям і представникам місцевої влади.

Хочеться сподіватися на велику душу директора Устивицької школи І. Ващенко та його учнів, на їх любов до рідного краю, на прагнення до збереження пам'яті знаменитого земляка. І, кажучи словами письменника М.Салтикова-Щедріна, бажаю їм: «А все-таки: люби, люби і люби свою Вітчизну! Бо любов ця дає тобі силу, і все інше без зусиль зробиш».

Олександр МАМЧЕНКО,
отаман Єнакієвського
міського товариства УРК,
майор УРК,
с.Устивиця - м.Єнакієве

«ПРАВИЛЬНА» ВИШИВАНКА, або як не пошитися в дурні

Знання про те, як оздоблювати чоловічу, а як жіночу сорочку, традиційно передавалося від матері до дочки. Тому до середини ХХ ст. не існувало питання чоловічих і жіночих узорів та правил їх розміщення на сорочці. Кожна жінка була фахівцем у цій галузі.

Сьогодні про те, що вишивали на дівочих сорочках можна дізнатися з весільних пісень, які виконувалися після обряду комори. Там є такі слова:

*Та казали вороги-люде,
Що Олюся нечесна буде.
Аж вона чесненька,
як РУЖА повнесенька.*

Отже ружа ознака незайманості дівчини. А після обряду комори дівчина стає калиною:

*Марусечко, КАЛИНО, малино!
А на тебе дивитися мило.
Андрієчку, повная РОЖЕ!
А на тебе дивитися гоже.*

Проте під час перезви, коли запрошують у гості до батьків молодого, батькові молодій вже дякують за м'ятоньку.

*Дякуємо тобі татоньку
За твою шудрату М'ЯТОНЬКУ.*

Відчуваєте, як символіка дівчини та молоді змінюється залежно від її статусу.

Великі квіткові узорі дівочих сорочок нагадують цвіт шипшини, яку в народі назвали ружею. Подібні до них, але із загостреними пелюстками – узор рути; заломлені у вигляді меандри зелені стебла біля неї – узор м'яти; зовсім дрібні квіти у вигляді суцвіття – узор калини. І калина, і рута, і м'ята – вже не для дівчини.

Одружена жінка у піснях – ягода, пава, перепеличка чи якась птаха. Зображення квітів, птахів на рукавах одруженої жінки має бути парним. Поширений мотив – дві квітки, що ростуть з однієї гілки.

Злиття двох ідентичних узорів у вигляді квіток чи звичайних ромбів характерні як для жіночих, так і чоловічих сорочок. Тільки у жіночих вони розміщуються на рукавах, а в чоловічих – на грудях. Власником такої сорочки може бути одружена особа.

У новітні часи почали орнаментувати й пазухи жіночих сорочок, бо вже стали ходити без корсету чи кептаря. Зображення ягід та птахів увійшло в традицію декорування й цього елемента жіночої сорочки.

Дехто припускає, що орнаментування відіграє оберегову роль, а тому прикрашалися ті частини одягу,

Останнім часом доводиться чути від молоді бажання мати вишиту сорочку, але не просто будь-де куплену, а замовлену або зроблену власноруч. Та ще й таку, щоб відповідала національним традиціям.

Мені відомий такий випадок, коли на спині сценічної чоловічої свити було вишито дуже колоритне зображення Великої Матері, більш відоме як Берегиня. На ньому правдоподібно змальовано процес виходу дитини з материнського лона.

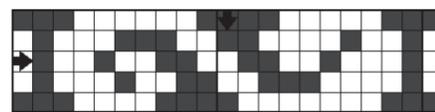
Подібні орнаменти доречні на подушках чи жіночій сорочці, бо в них укладено побажання щасливого завершення пологів. Чи вдягнув би чоловік ту свиту, якби знав, що на ній зображено? Відмовився б він і від сорочки з орнаментом, що не відповідає його вікові, сімейному стану.

Подібні випадки трапляються, на жаль, і з дівочими сорочками, коли їх орнаментовано за правилами парубоцьких сорочок або одружених жінок. Наприклад, під час Великого Посту дівчата та жінки одягали сорочки, вишиті нитками синього або блакитного кольорів.

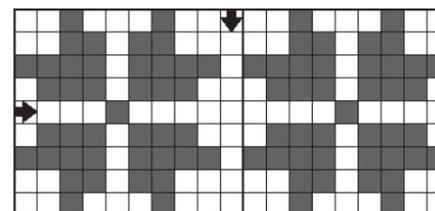
Але якщо дівчина одягала таку сорочку на свята чи вечорниці, то її дражнили «пісною дівкою». Це правило не стосувалося літніх жінок.

До Дня матері, а його відзначали з прадавніх часів, донька у Чистий четвер підбирала нитки для вишиття сорочки на подарунок мамі. А нитки мали бути блакитними або синіми.

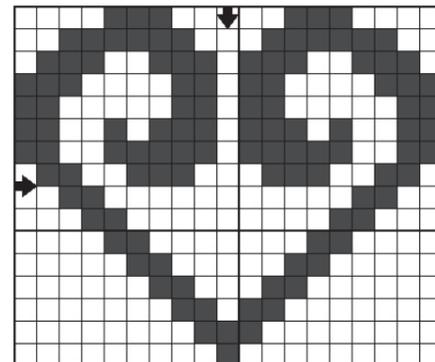
Є одна-єдина порада: не чіпай того, чого не знаєш! Існують готові зразки, музейні і приватні колекції. Але, якщо зразки – середини ХХ століття, то нема гарантії відсутності прикрих помилок. Вони стосуються не лише еkleктики (поєднання різних стилів), а й часткової емансипації жіночої та фемінізації чоловічої сорочки.

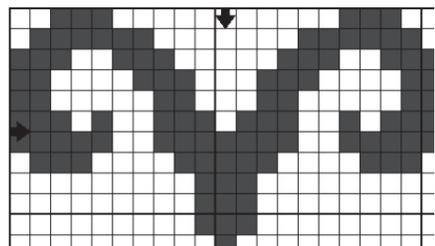
1 - півники

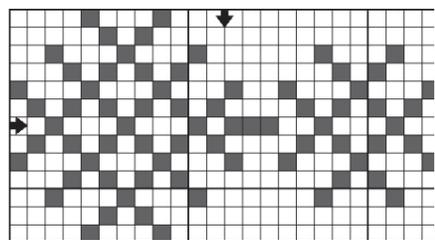
2 - розетки

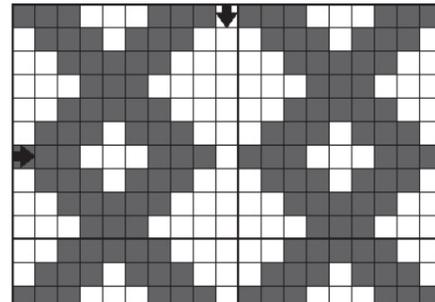
3 - закриті баранячі ріжки

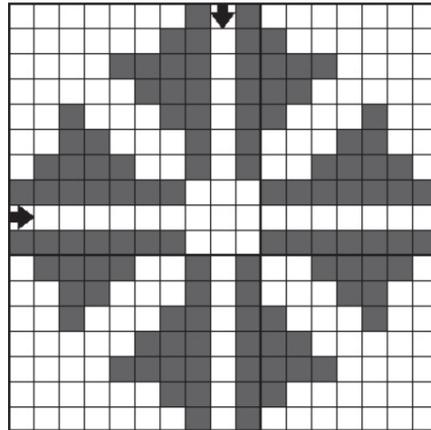
4 - відкриті баранячі ріжки

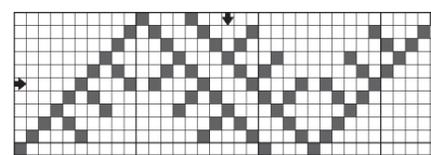
5 - сонце-коло

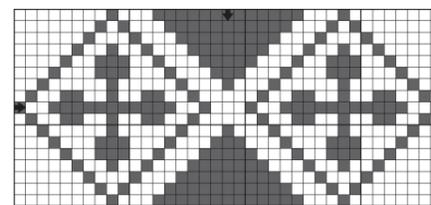
6 - стоячі жабки

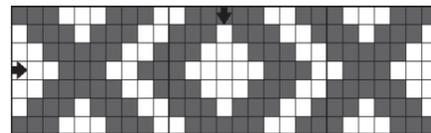
7 - вутячі лапки

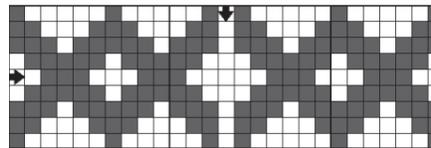
8 - гребінці; «ріжки оленя»

9 - прямий хрест

10 - косий хрест

11 - жабки

які вважалися рубіжними для проникнення злих духів у тіло людини. Але достовірної інформації про це, переданої на рівні легенд, нема.

Упродовж ХХ ст. вишиванки, як правило, були невід'ємною частиною весільного вбрання, вони також одягалися й на свята. Весільна сорочка зберігалася все життя, її тримали на смерть. Вважалося, що без весільних сорочок на тому світі подружжя не зможе впізнати одне одного. Цієї традиції дотримувалися і у нас на Донеччині, про що я дізналася під час етнографічної експедиції до Ново-Азовського району.

А донеччанка пані Надія Сукова, рід якої походить з Волині, розповіла, що коли в дитинстві вона тяжко захворіла, то її мати, не будучи певною чи немовля виживе, почала вишивати сорочечку на поховання, щоб упізнати на тому світі своє дитятко, коли сама помре.

Отже, вишита сорочка, як ідентифікуючий атрибут святкового і поховального вбрання, – явище доволі відоме. Окрім того, сорочка-вишиванка була своєрідним паспортом, який узором, технікою виконання, кольором оздоблення свідчив про місцевість, сімейний стан і вік її власника.

Наприклад, про вік власника сорочки свідчила ширина орнаменту на грудях. Дитячі сорочки та сорочки літніх чоловіків (за 50 років) оздоблювалися вузькою стрічкою вишивки. Про вік жінки свідчив не тільки колір ниток (яскраві тони у вишивках для літніх жінок не використовувалися), а й орнамент.

Жіночі сорочки здавна прикрашалися узорами у вигляді хвилінок, зигзагів, зубців, пружків, діагональних разків, квіток та квіткових розет. Дівчинка-підліток одягала сорочку, вишиту «півниками» (мал. 1), відчайдуха могла вишити поділ «розетками» (мал. 2), які зазвичай були на чоловічих сорочках і говорили про мужність та рішучість. Вид «баранячих ріжок» на дівчачих сорочках свідчив про те, чи досягла дівчина 16-літнього віку, чи вже можна до неї залиятися. Закриті «баранячі ріжки» (мал. 3) – ні, відкриті (мал. 4) – так. Дорослі дівчата та молоді носили красивий, багато орнаментований одяг. На подолах сорочок розміщалися «сонце-коло» (мал. 5), «стоячі жабки» (мал. 6), «вутячі лапки» (мал. 7). Після народження дитини на подолах з'являлися «гребінці» («оленячі ріжки») (мал. 8), або хрести (мал. 9, 10). У жінок, яких доля позбавила можливості мати дітей, були вишиті «лежачі жабки» (мал. 11).

У жіночих сорочках орнаментувався переважно комірець, рукав та поділ, а в чоловічих – комірець, груди та поділ. Чоловічі сорочки прикрашалися стрічковими орнаментами з ромбів, квадратів, прямих хрестів, стилізованих дубових чи букових листочків. Використовувався й орнамент, пов'язаний з оленем.

От як свідчить про це колядка, в якій тур-олень також є дійовим персонажем:

*Гордий та пишний, пане Іване,
Що ж ти ой собі згорда считаєш,
Згорда считаєш, коником граєш?
Слуги ба й кажуть:
– Це наш пан їде? –*

Матінка каже:

— Це мій син їде!
— Почім ти его бай розпізнала?
— Розпізнала-м го по сорочечці.
На нім сорочка,
як день, біленька,
Як день біленька,
як лист тоненька.

Колядки зберегли інформацію, що зображення оленя на весільній сорочці було обов'язковим:

Ой видить же він
на синєє море,
На синім морі корабель пливе.
А на том кораблі

гречная панна
Шив-вишиває брату сорочку.
А на комірі місяць та зоря.
А у пазусі райській пташки,
А у пелені тури-олені.

Давні хлібороби ділили світ на три зони: верхнє небо з запасами космічної води, середнє небо із сонцем, смугами дощів і хмарами та землею з рослинами та тваринами.

Таку ж картину світобудови подано і в цій колядці. В ній дівчина вишиває на сорочці картину Всесвіту. Дві небесні сфери доповнені однією землею.

А ось дівчина вишиває сорочки батькам:

Не угинайся, буковий мосте,
Через тебе ідуть тури і олені,
На тих оленях високий терем,
А в тім теремі красная панна,
Шила-вишивала

отцу кошулю,
Отцу — кошулю,
а матці — другу.

Коло ковнірця—ясній зорки,
На пазушках — ясний місяць,
А у полах — сиві голуби;
Сиві голуби гукнули в борі,
Ясні зорки полинули

под небеса.

У цих колядках картина світу поділена на три сфери: небесну, земну, нижню. Небесна сфера розчленована на три частини, бо і зорі, і місяць, і голуби відносяться до небесних символів. Земна сфера також поділена на три

частини. В ній дівчина сидить у високому теремі, терем — на оленях, а олені на буковому мості. Нижнього світу — світу померлих — колядка, яка має віншувальні функції, торкатися не може. Але підтекстово

коренів, що означають «швидко бігаючу» тварину. Можливо, використання образу оленя в колядках пов'язане саме зі швидкістю його пересування, що свідчило, думаю, про здоров'я.

вишиванки або рушники, які їхні матері та дружини клали у вузол серед обов'язкових речей.

Тримали у себе вишиванки й українські повстанці.

Як душа відлетить

моя вранці,

На дорогу до вічності стане—
Поховайте мене в вишиванці,
Щоби серце зігріти востаннє...

Поету-композитору Олександру Шевченку одна бабуся розповіла, як у кінці сорокових років у карпатському селі темної ночі постукали у віконце хатини повстанці - і просили господаря прийняти на лікування пораненого товариша. Його сховали у столі на сні, їсти йому носила 11-річна дівчинка, донька господаря. Коли хлопець одужав і зібрався повернутися до лісу, то залишив дівчинці на згадку свою чорну сорочку, вишиту жовтими та червоними кольорами, і сказав: «Як виростеш і народишся в тебе син, подаруй цю сорочку йому — нехай носить і пам'ятає про нас...» І вона виконала заповіт повстанця. Її син одягнув ту чорну повстанську вишиванку, коли йшов на площу Ринок, де того дня вперше після радянських часів у Львові було піднято синьо-жовтий прапор. «Коли я тримав у руках ту сорочку, йшла така енергія і сила від неї...», - згадує Олександр Шевченко. — На другий день я написав пісню. І в тій пісні якраз та історія викладена. Пісня називається «Чорна вишиванка...» Якщо повстанці тримали чорні вишиванки на поховання, то сьогодні ці сорочки набули іншого змісту — шанування Героїв УПА.

Людмила ОГНЕВА,
голова Донецького обласного відділення Союзу українок, заступник директора музею «Смолоскип» з наукової роботи

«...Чорна-чорна була, як моя українська земля...»

підкреслюється його наявність образами букового мосту й води, які є верхньою сферою нижнього світу. Отже довершена картина Всесвіту є дев'ятикомпонентною.

Як бачимо, у колядках не обходиться і без образу оленя. На санскриті більша частина назв оленя походить від

У XX ст. для українців вишитая сорочка стала свідомою національною та людською гідністю. У мордовських таборах українки відмовлялись носити номери. Голодовкою виборюючи право на вишиті комірці, хусточки, чим і відрізнялись від інших. А в'язні-чоловіки переховували

Пісенний клуб «Кобзар»

Вступ: Em Hm | Em Hm | Em Hm | A Hm

Мотив 1:

Hm Em Hm
Десять років горіла земля у людей під ногами.
G D A

Десять років стогнала земля від ворожих чобіт.

G D Em
Десять років карпатське село вже не спало ночами.
G A Hm

Десять років чекало синів своїх біля воріт.

Кожен день за селом у лісах скреготять автомати.

Кожен день умивається ранок в гарячій крові.

І холодної темної ночі до нашої хати

Принесли молодого хлопчину брати лісові.

Програш (як Вступ).

Мотив 2:

Hm Em Hm
А коли партизана Карпати покликали сині,
G D F#

І коли вже нарешті настав розлучатися час,

G D Em
Він сорочку свою позоставив на пам'ять дівчині:

G A Hm
«Нехай носить твій син і нехай пам'ятає про нас».

Приспів:

G A Hm
Чорна-чорна була та сорочка, чорніша від ночі.

G D H7
Чорна-чорна, як смерть. Чорна-чорна, як свіжа рілля.

Em Hm
Чорна-чорна була та сорочка, як хлопцеві очі.

Em F# Hm
Чорна-чорна була, як моя українська земля.

ЧОРНА ВИШИВАНКА

Слова і музика Олександра Шевченка

Мотив 2:

Довго-довго лежала сорочка у маминій скрині,*
Довго-довго чекала пошани, людського тепла.
І нарешті настала пора: я вдягнув її нині;
По щоці у бабусі тихенька сльоза потекла.**

Мотив 3:

Hm Em Hm
І в душі зазвучали ніколи нечувані струни,
G D F#

І сама мимоволі розпрямилась гордо спина.

G D Em
Що б не сталося зі мною, і де би у світі не був я,

G F# Hm
Передам ту сорочку онукам своїм і синам.

Приспів:

Чорна-чорна вона, та сорочка, чорніша від ночі.

Чорна-чорна, як смерть. Чорна-чорна, як свіжа рілля.

Чорна-чорна вона, та сорочка, як хлопцеві очі.

Чорна-чорна вона, як моя українська земля. (x2)

Оголошення

В ательє «Козацький гарнізон» можна замовити чоловічі та жіночі козацькі однострої на будь-яку пору року. Високофахові майстри пошиють одяг швидко і якісно.

Звертатися за адресою:

м.Маріуполь,

вул. Нахімова, 164

Контактні телефони:

096-589-74-32 або 066-554-53-11

Тетяна Миколаївна Корякіна, головна берегиня

Приазовського козацького округу ВГО УРК, полковник УРК

Україна КОЗАЦЬКА

ЗАСНОВНИК:
Всеукраїнська
громадська організація
«Українське Реєстрове
Козацтво»

Головний редактор
Антін Бобир

e-mail: abobyr68@ukr.net

096-383-75-15,

(062) 213-01-98

Заступник головного
редактора
Юрій Доценко
050-773-77-12

Свідоцтво про реєстрацію
серія KB № 8398, видане
Державним комітетом
телебачення і радіомовлення
4 лютого 2004 року

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

01001, м.Київ, вул.Мала

Житомирська, буд.11, оф.5а

www.kozatstvo.org.ua.

Тел.: (044) 383-61-71

(044) 928-31-71

Факс: (044) 278-75-27

e-mail: go-ukr@i.ua

genstab-kiev@kozatstvo.org.ua

КОРПУНКТИ:

83048, м.Донецьк,

вул. Артема, 118-Б

Факс: (062) 311-34-24

Тел. (062) 213-01-98

(094) 912-71-98

e-mail: press_uk@iai.dn.ua

м.Івано-Франківськ

Завідувач корпункту

Богдан Кузів

Тел.: 097-595-64-68

м.Львів

Завідувач корпункту

Роман Наконечний

Тел.: (0322) 64-99-79

м.Харків

Завідувач корпункту

Михайло Дубровський

Тел.: 067-628-82-64

м.Ужгород

Завідувач корпункту

Іван Мільчевич

Тел.: (050) 438-79-93

Сфера розповсюдження:
загальнодержавна

Газета виходить один раз

на місяць. Ціна договірної

Газету віддруковано в друкарні

ПРАТ «Редакція газети «Донбас»

Адреса: м.Донецьк, 83096,

вул. Куйбішева, 58

Наклад 3000

Замовлення 2011/11

Передплатити газету

«Україна козацька»

можна у будь-якому

поштовому відділенні

України.

Передплатний індекс:

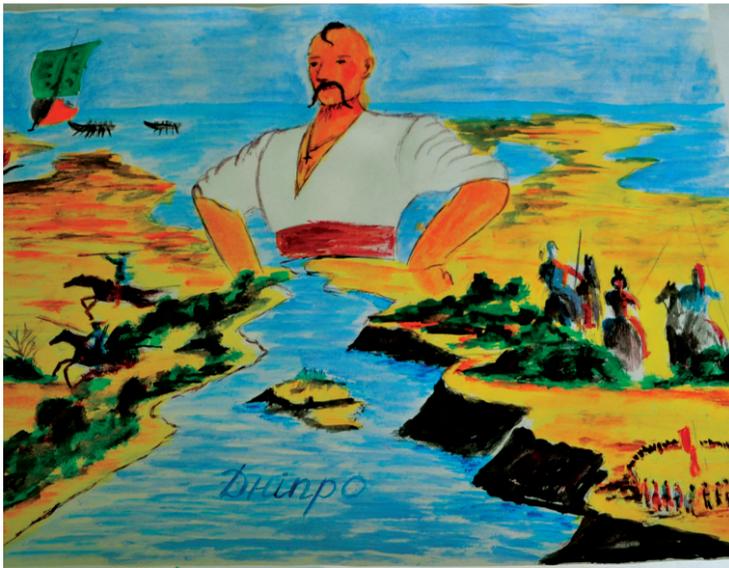
08159

Віртуальними шляхами славнозвісних козаків

НВК № 11 – особливий навчальний заклад. Тут навчається дуже багато талановитих дітей. «Наші учні із задоволенням беруть участь у різноманітних творчих конкурсах, – розповідає його директор Світлана Дубченко. – Ось і в нещодавно для всеукраїнського конкурсу дитячого малюнка «Козацькими стежинами» наші вихованці намалювали стільки достойних картин на козацьку тематику, що досвідченим членам журі було надзвичайно важко виокремити найкращі. Ще варто зазначити, що в процесі на-

Цікаво і змістовно завжди проходять зустрічі херсонських козаків з учнями Навчально-виховного комплексу № 11, де директором талановитий педагог і організатор Світлана Олексіївна Дубченко. Ось і напередодні козацького свята Покрови Пресвятої Богородиці реєстрові козаки на чолі з заступником отамана Херсонського обласного товариства УРК, полковником УРК Валентином Кривонісом завітали до своїх маленьких друзів, які з великим нетерпінням на них чекали – учні сьомих класів майже рік готувалися до відповідальної у їхньому житті події – посвяти до славного козацького роду-племіні.

вчання, використовуючи методи козацької педагогіки, ми виховуємо дисциплінованих, організованих, чемних, а ще надзвичайно гостинних діток». Після урочистого прийняття присяги, учні показали своїм старшим товаришам-козакам власноруч приготовлений подарунок. У холі навчального закладу на гостей очікував «козацький вернісаж» – безліч яскравих дитячих малюнків на тему козацтва. «Ми були у захваті від побаченого, – поділився враженнями полковник УРК Валентин Кривоніс. – Вражала різноманітність малюнків, яскраві фарби. Дітки зі ше-

На шкільному подвір'ї НВК № 11 в особливо урочистій обстановці присягу на вірність Богу, Україні та Українському Реєстровому Козацтву за давньою традицією прийняли сорок чотири семикласники – кращі з кращих. Варто зазначити, що вже 9 років поспіль цей навчальний заклад поповнює лави поколіннями джур і лель, виховуючи дітлахів у дусі патріотизму і любові до українських традицій. У церемонії посвяти взяли участь більше двадцяти реєстрових козаків Херсонщини. Молоду козацьку зміну напутнім словом вітав полковник УРК Валентин Кривоніс.

Реєстрові козаки Херсонського обласного козацького товариства УРК завжди бажані гості в навчальних закладах міста

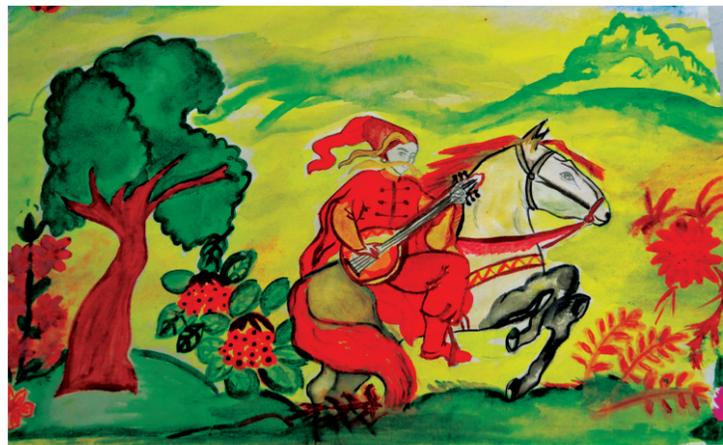
дрою теплотою змальовували сцени з козацького життя, добре передали настрої тієї, а це означає, що вони знають і люблять історію свого народу, сумлінно її зберігають. У цьому вбачаю велику заслугу і педагогічного колективу НВК №11, і батьків».

А ось перемогла все ж таки дружба, як і у будь-якому міцному колективі. Прощертних програм, спортивних змагань, походів по місцям бойової слави тощо. Зокрема діти за сприяння козаків із задоволенням відвідують історичне місце, де колись розташовувалася Олешківська Січ. Поблизу стародавнього міста Олешки, де під тиском царських військ, після знищення Чортомлицької і Кам'янської Січей, звели

те ніхто не залишився без подарунків. Маленькі художники від представників Українського Реєстрового Козацтва отримали альбоми

соби новий козацький стан – Олешківську Січ, рештки якої можна ще побачити на околиці міста Цюрупинська. Саме туди козаки Херсонського обласного

для малювання, фарби, олівці тощо. А для навчального закладу полковник УРК Валентин Кривоніс вручив цінний подарунок – цифровий фотоапарат.

товариства УРК, яке очолює генерал-майор УРК Олег Бойко, влаштовують цікаві подорожі для дітей.

Загалом у цій школі херсонські реєстровці часті гості: допомагають в організації і проведенні кон-

**Наталія ШЕЙКО,
Дмитро ГРИГОРЕНКО,
м.Херсон.
Малюнки учнів
Херсонського НВК № 11**